

Langsiktig markedsanalyse 2020-2050

Veien mot nullutslipp

LMA 2020-50 – radikal omlegging av hele energisystemet

- Fokus på hele energisystemet og nullutslipp i sum
- Ser inngående på europeisk omstilling
- Elektrifisering og fornybarvekst Norge og Norden

Mål og metode

- Målet er tredelt
  - Forstå og tallfeste langsiktig utvikling – og levere modelldatasett til videre analyser
  - Se utfordringer, muligheter og relevans for Statnett – og bidra til bedre beslutninger
  - Dokumentere forutsetninger og bidra til åpenhet og diskusjon om disse
- Metodisk gjør vi en fundamental analyse "bottom up" og "top down"
  - Modellerer grunnleggende fysiske og økonomiske sammenhenger i kraftsystemet
  - Bygger på data nedenfra og opp – samtidig som vi tar inn politikk og føringer ovenfra
  - Tar utgangspunkt i forrige LMA og utvider/bygger videre
  - Sjekker økonomisk og teknisk konsistens
- Sammenligning med andre studier og research er et vesentlig element i tillegg

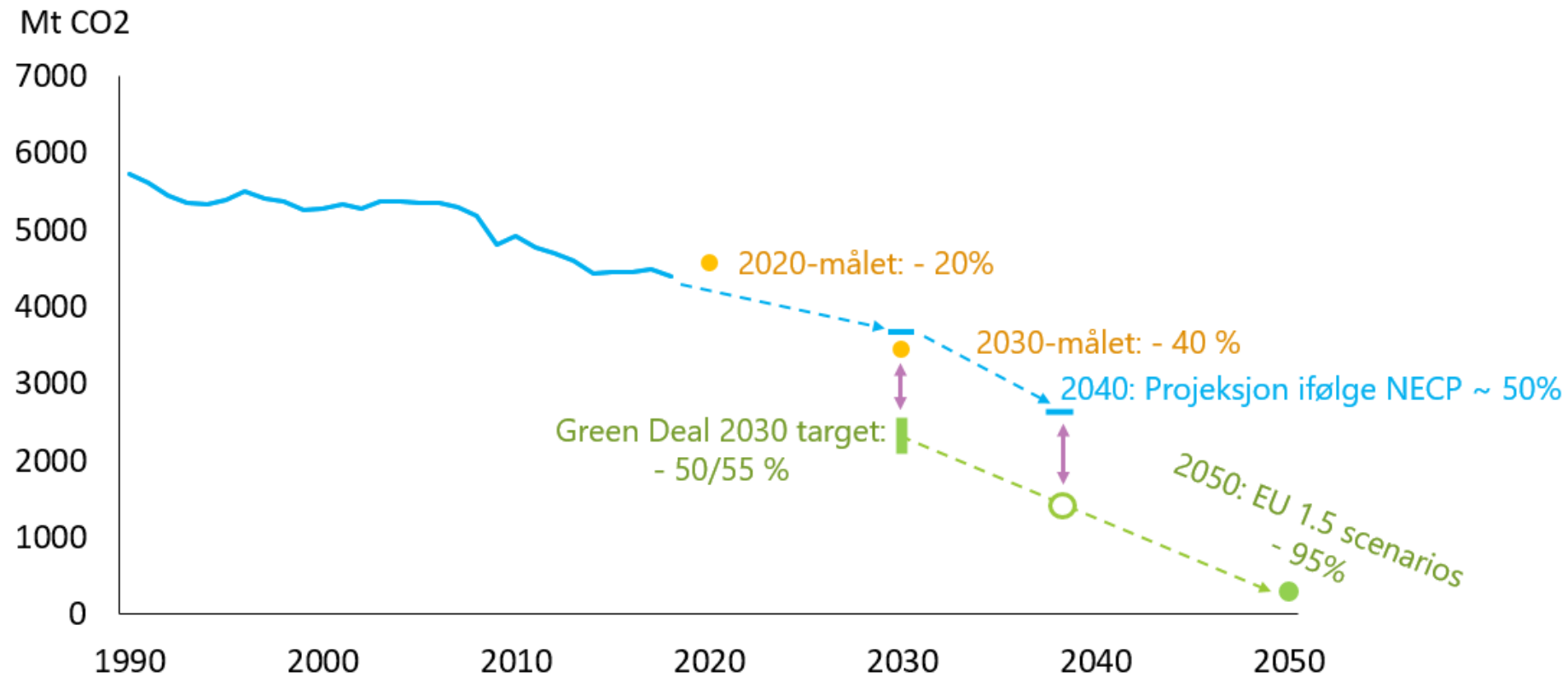

Veien mot nullutslipp
- overblikk Europa og Norden

Europa – nullutslipp og radikal omstilling

- Vi forutsetter et utviklingsløp mot null utslipp i hele energisystemet i 2050
  - Kraftforbruket øker kraftig – drevet av massiv elektrifisering
  - Vind og solkraft dominerer
  - Fossile kraftverk fases helt ut
- Parallell utvikling av produksjon, fleksibelt forbruk og lagring får systemet til å henge sammen
- Politikk, teknologi og forbrukermakt drar lasset – sammen med CO₂-pris
- Kan få et utslippsfritt energisystem til rimelig kostnad uten radikale teknologiskift

EU strammer inn målene

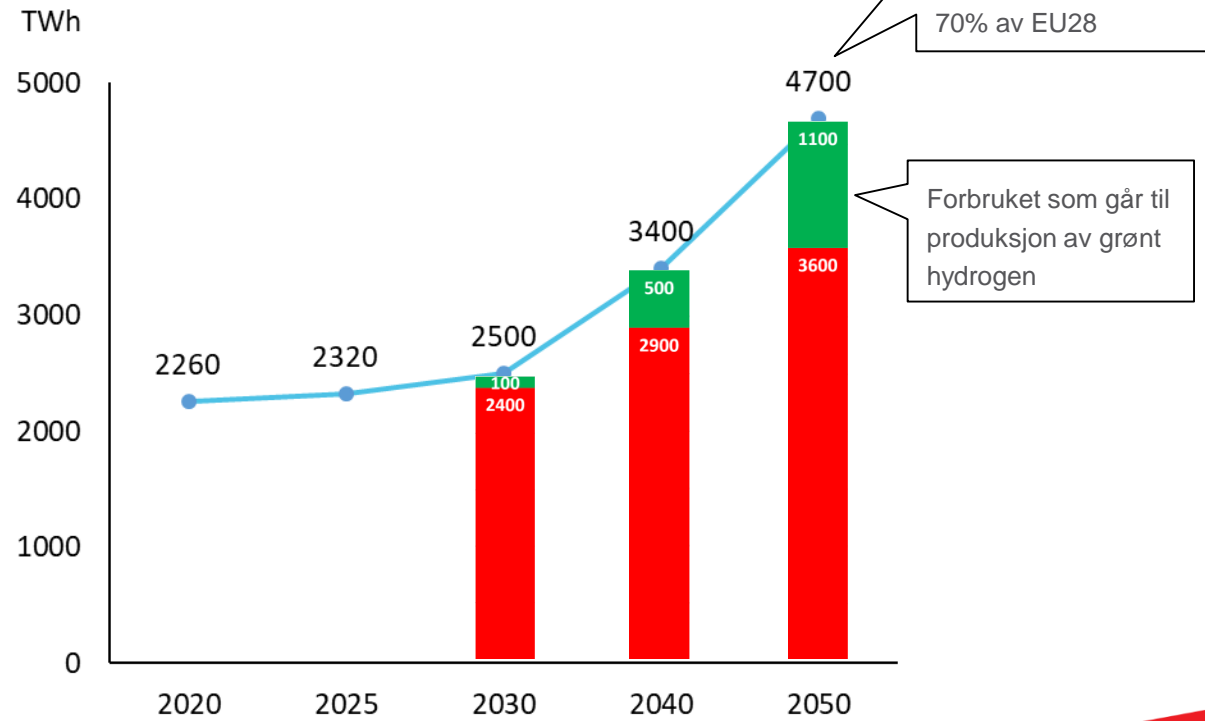
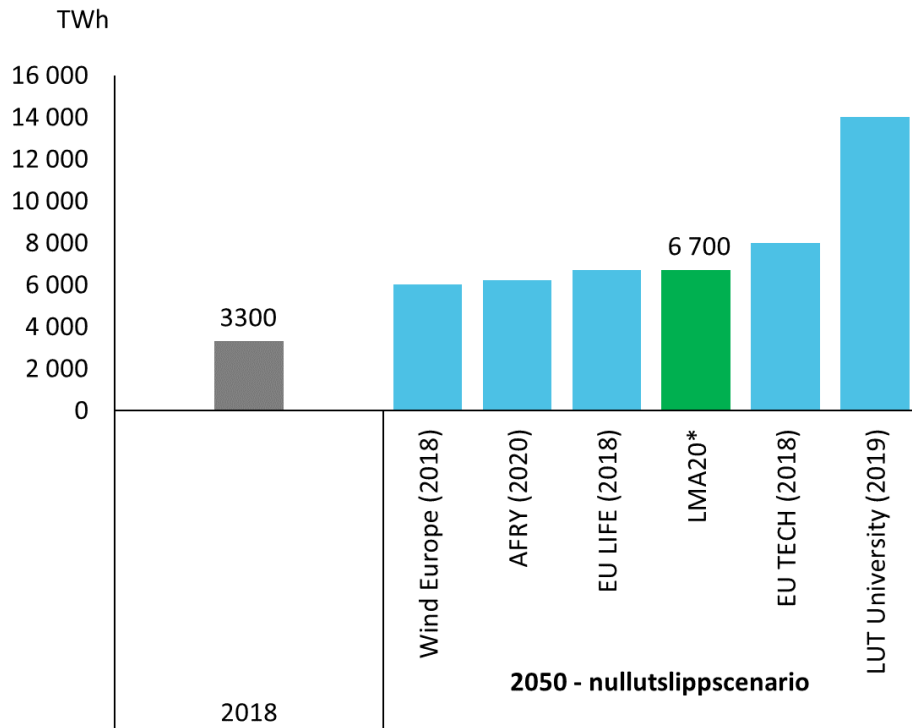

Vi forutsetter doubling av kraftforbruket

- Trenger mye av alt for å nå null utslipp i 2050 – energisparing, resirkulering, effektivisering
- ... og massiv elektrifisering

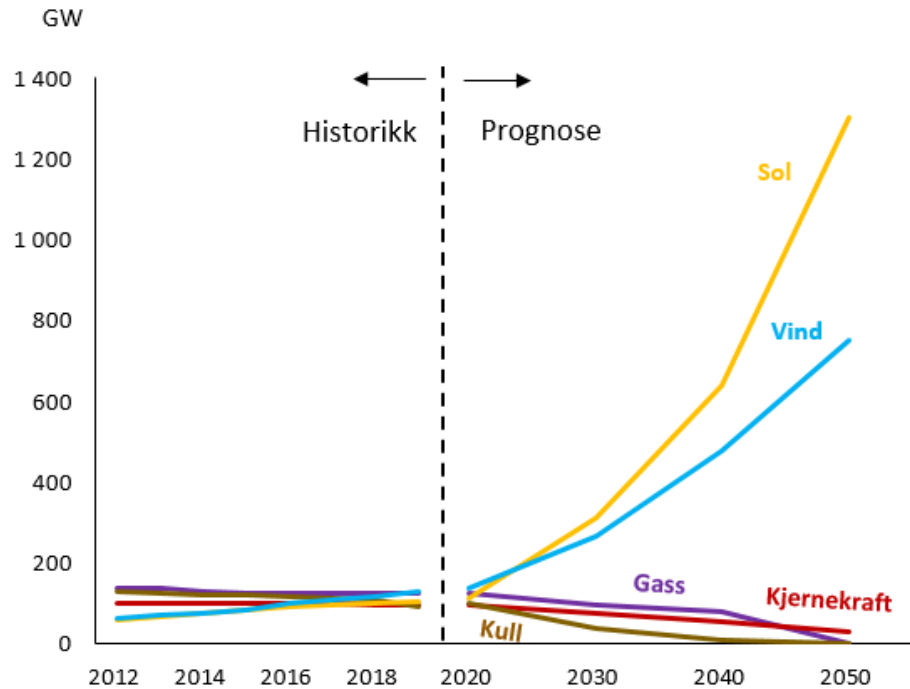
Tilsvarende ca **6700 TWh** for EU28 – dersom vi antar at kraftforbruket i EU11 forblir 70% av EU28

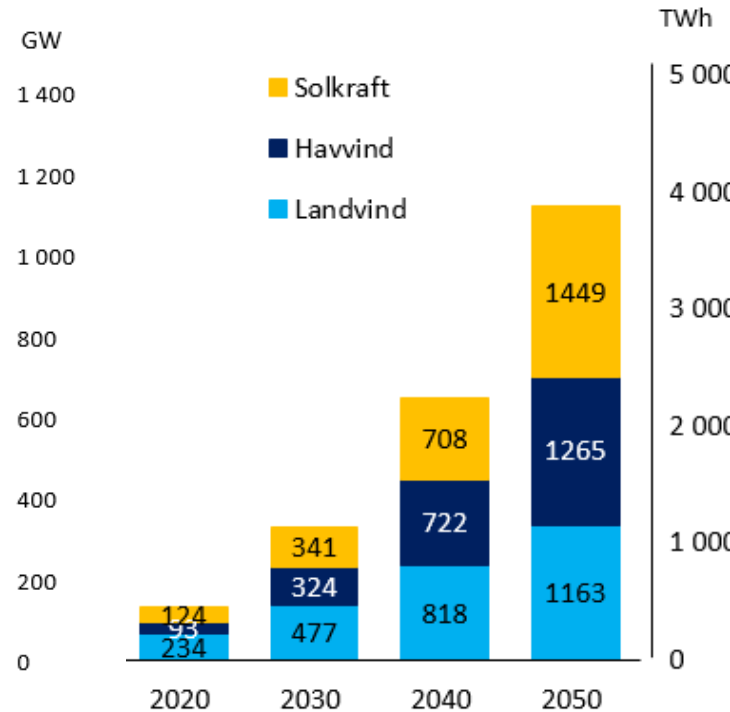

Sol og vindkraft blir den sentrale energikilden

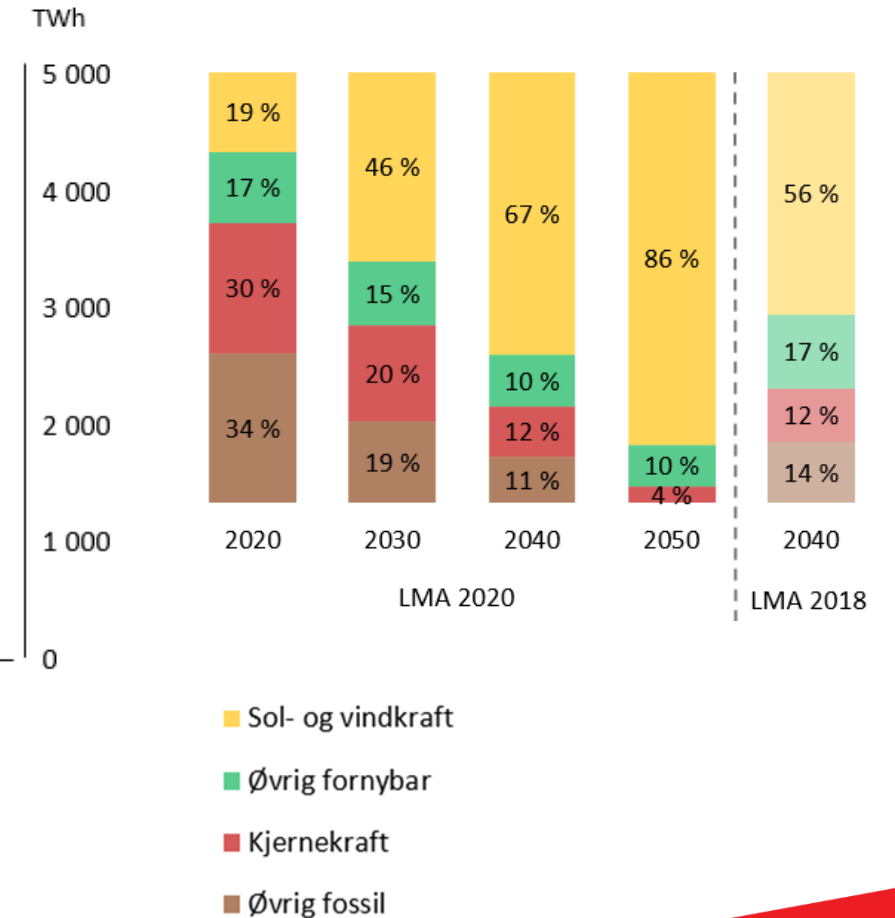
Kapasitetsmiks EU11

Vind og solkraftproduksjon EU11

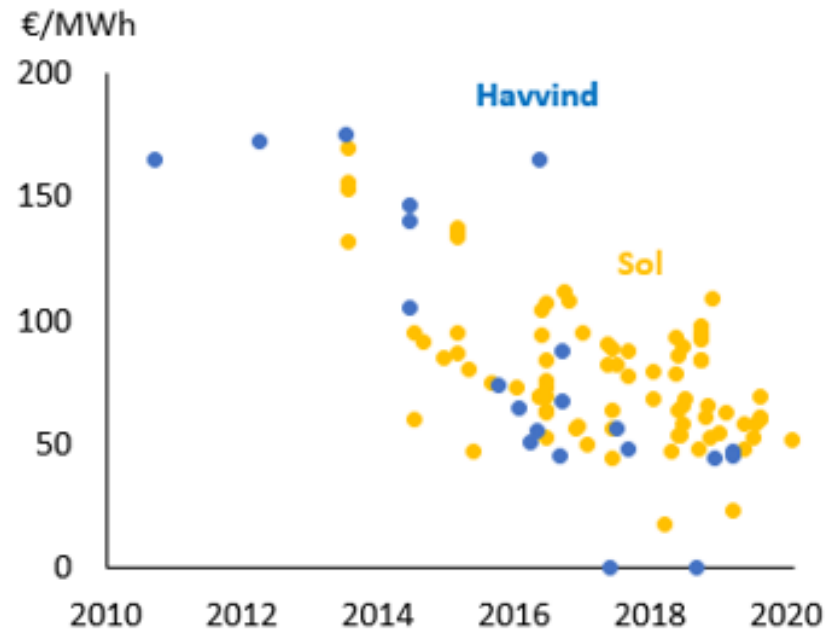

Produksjonsmiks EU11

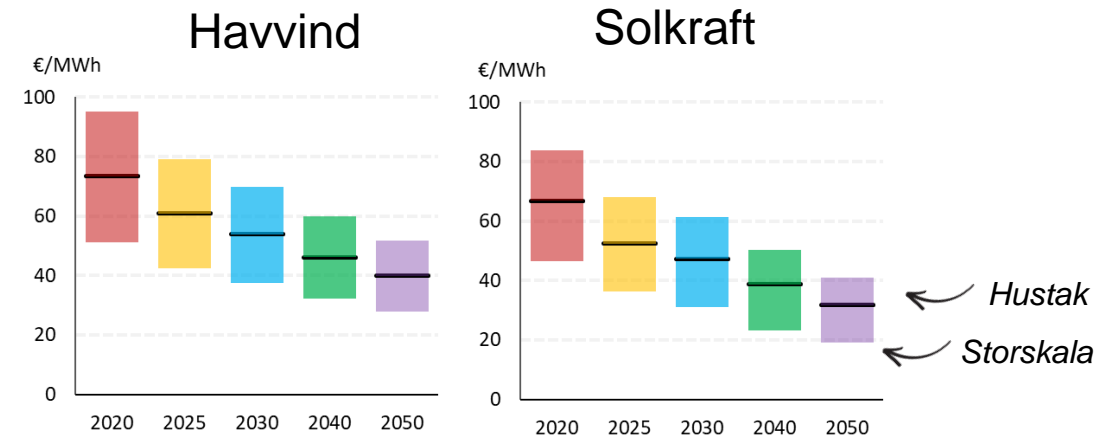

Fallende kostnader for sol og vindkraft bidrar sterkt

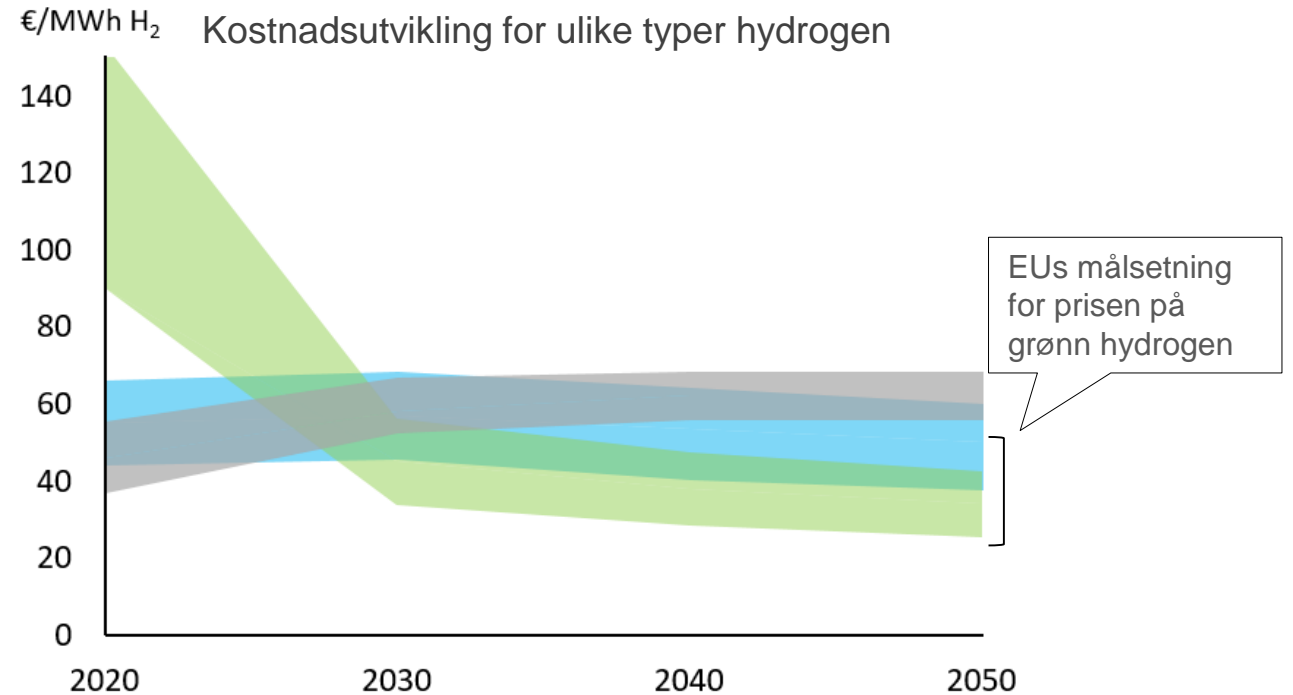
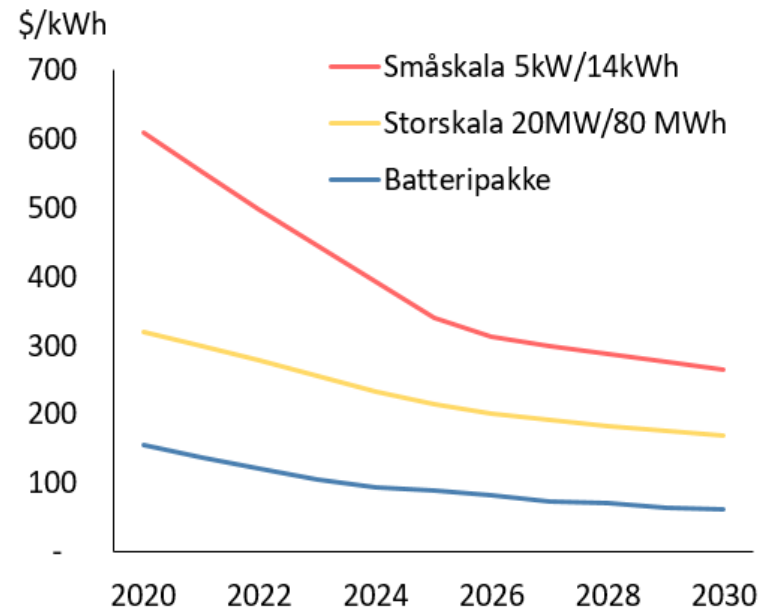

LCOE for kraftproduksjon (Tyskland)

Kilde: Statnetts analysert basert på data fra bl.a. Bloomberg NEF, Nena, IEA, NVE og IRENA

Billigere batterier og elektrolyseanlegg er også viktig

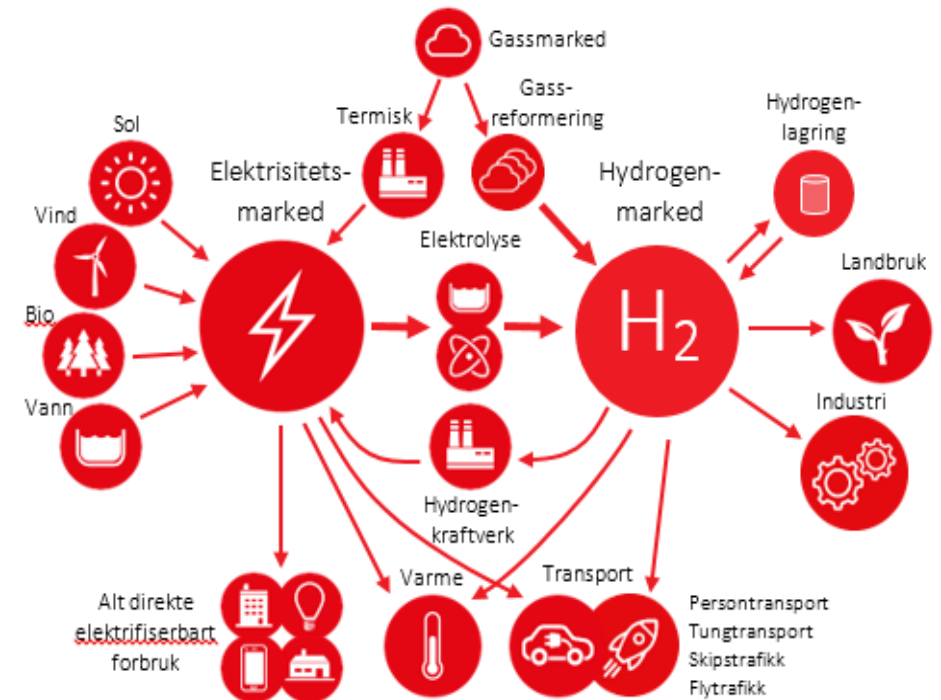
Fleksibelt forbruk og lagring blir bærende element

- Enorm variasjon i samlet sol og vindkraft
- Får ikke balanse uten andre tilpasninger:
  - Stor overproduksjon i mye av tiden
  - Og samtidig knapphet i resten

→ Forbruk og lagring tilpasset produksjonen

→ Elektrifisering og fornybarutbygging parallelt

Hydrogen gir fleksibilitet i kraftsystemet

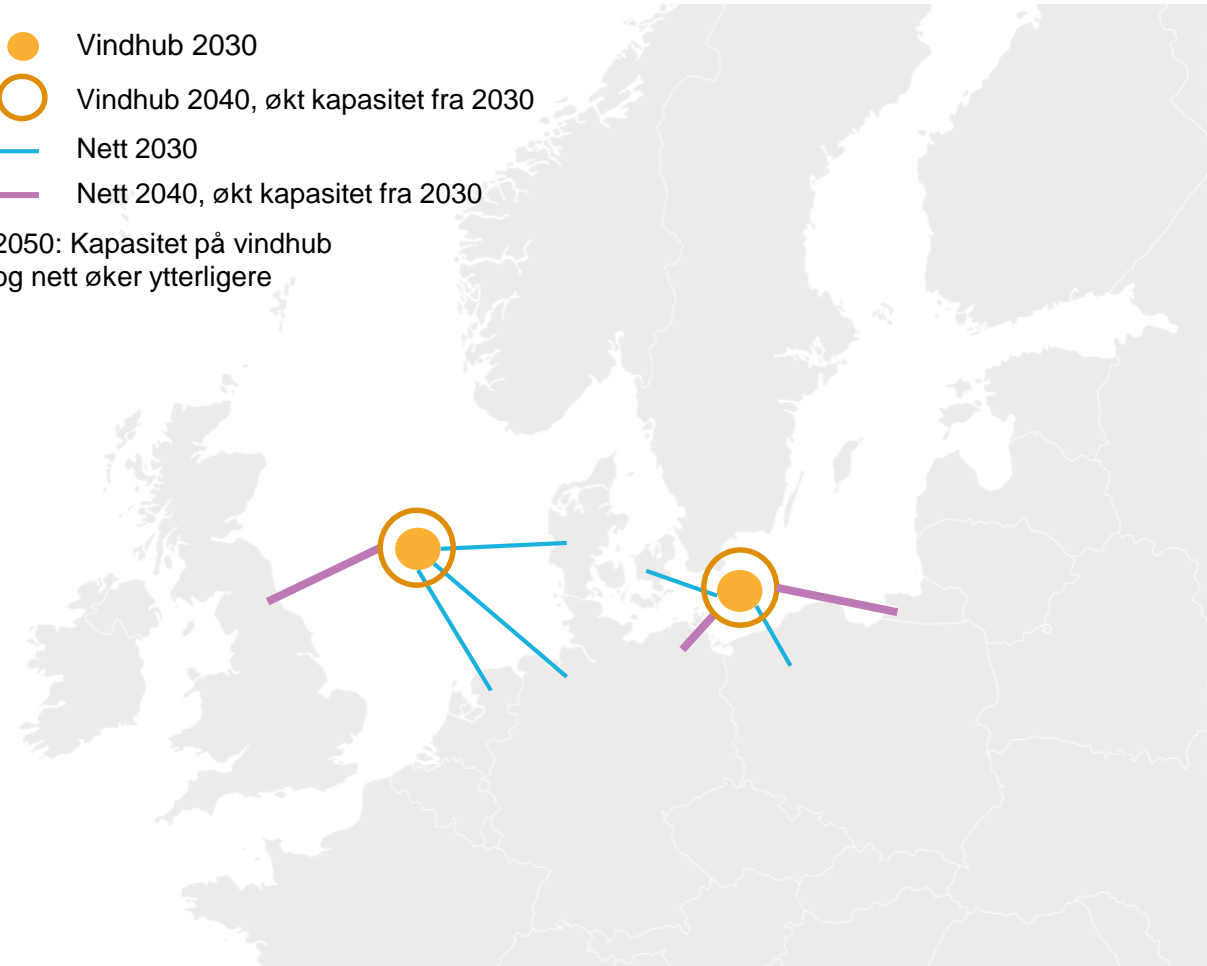

Vind på hub gir økt kapasitet mellom land

- Storstilt utbygging av havvind er nødvendig for å nå klimamålene – forventer stor andel i Nordsjøen og Østersjøen
- Stegvis utvikling av offshore nett – knytter hub'er til flere land og forbinder hub'ene med hverandre
- Gir økt utvekslingskapasitet mellom land

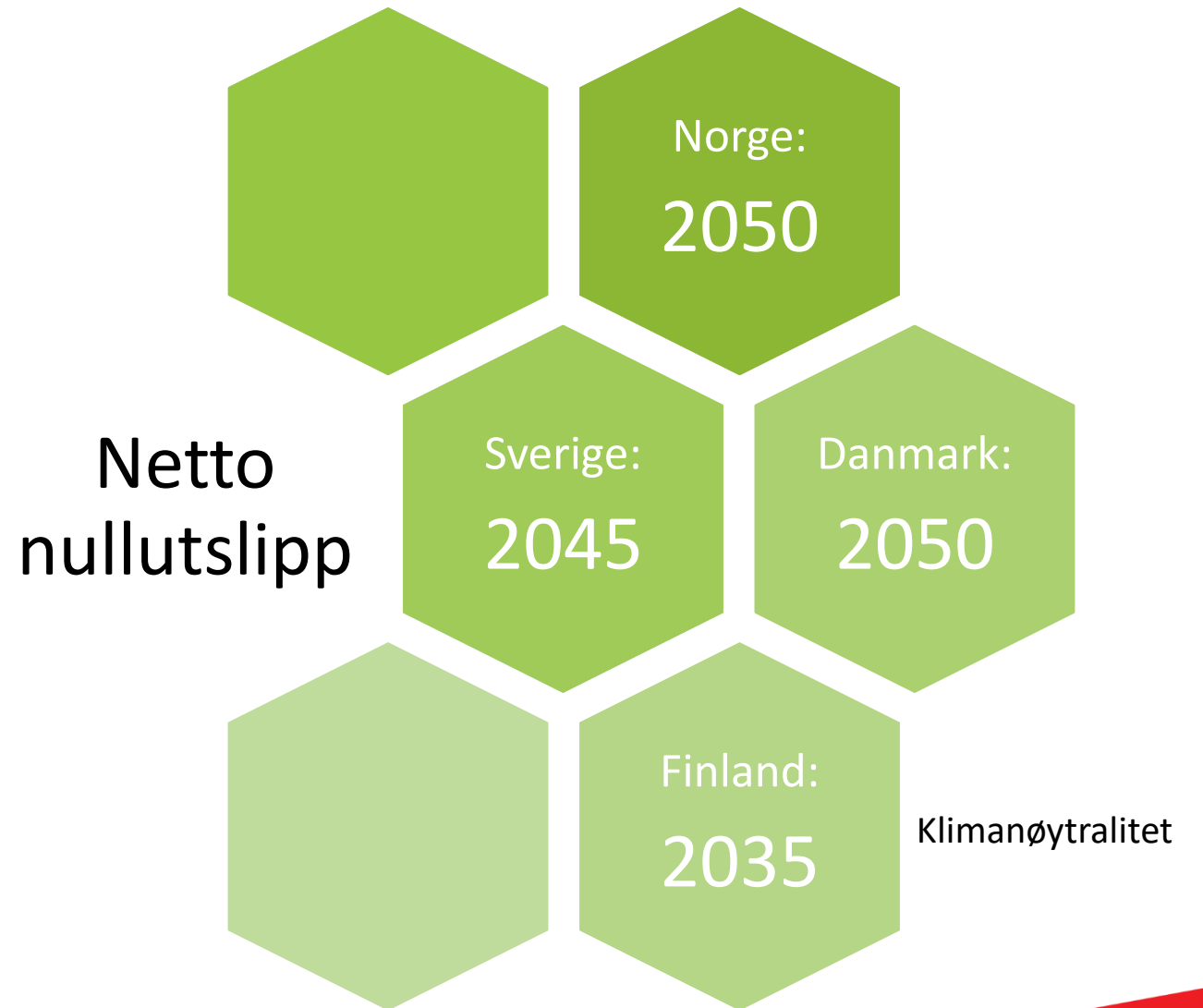
- Vindhub 2030
- Vindhub 2040, økt kapasitet fra 2030
- Nett 2030
- Nett 2040, økt kapasitet fra 2030

2050: Kapasitet på vindhub og nett øker ytterligere

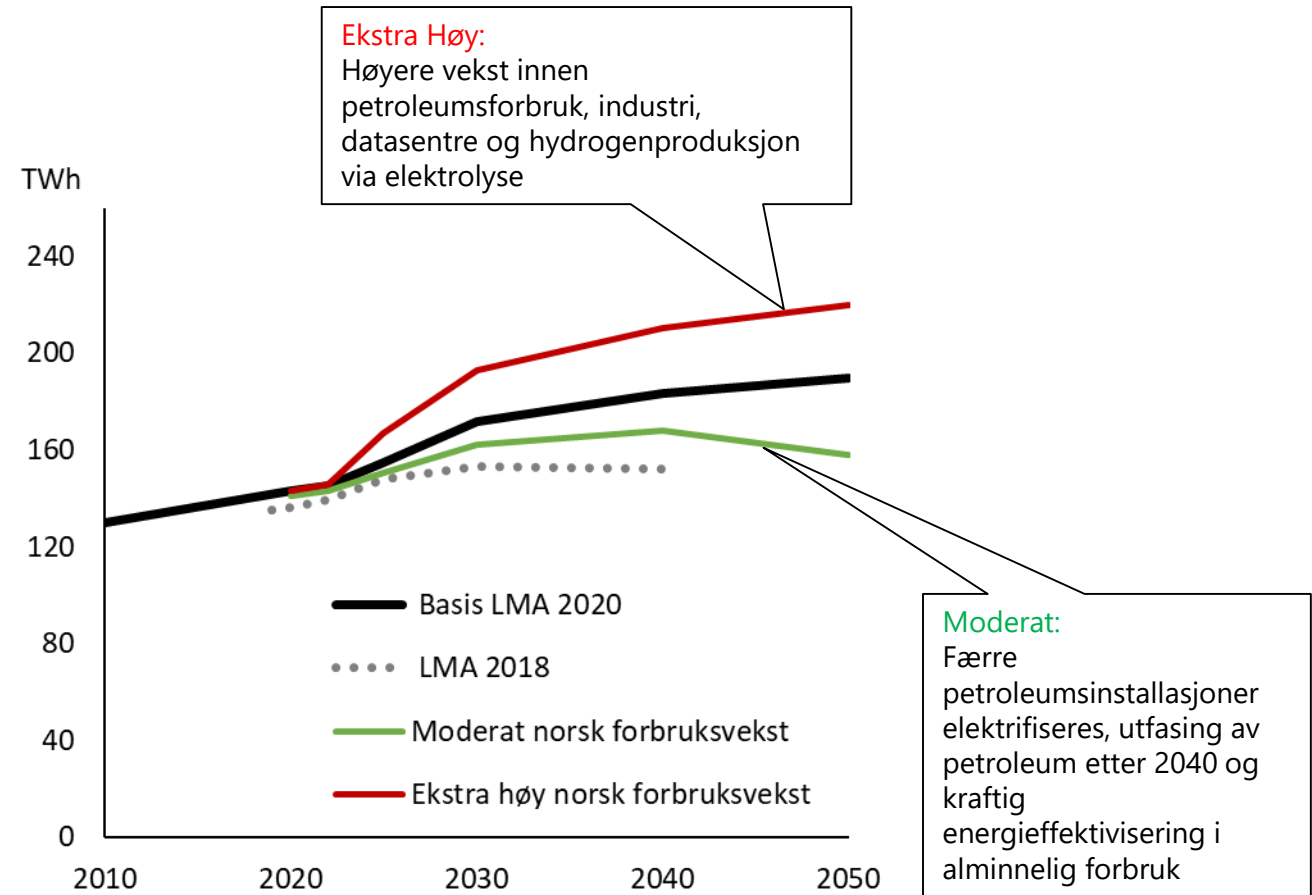
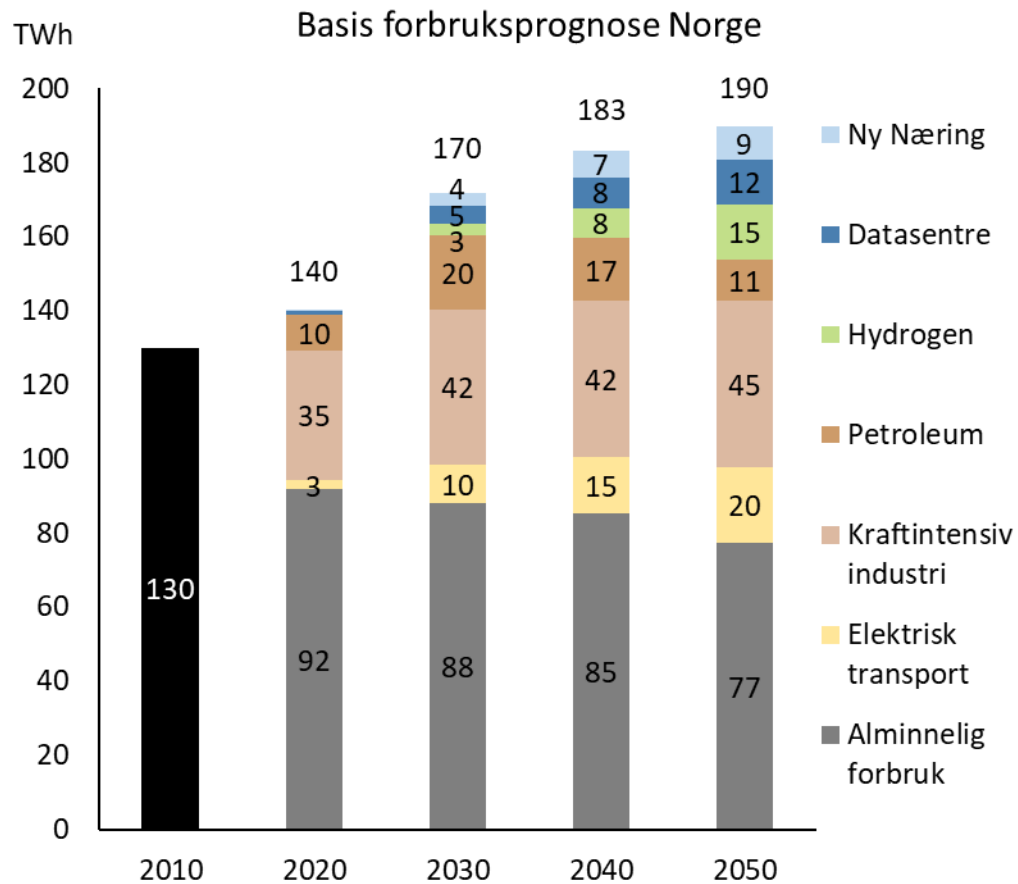

Norge og Norden følger på

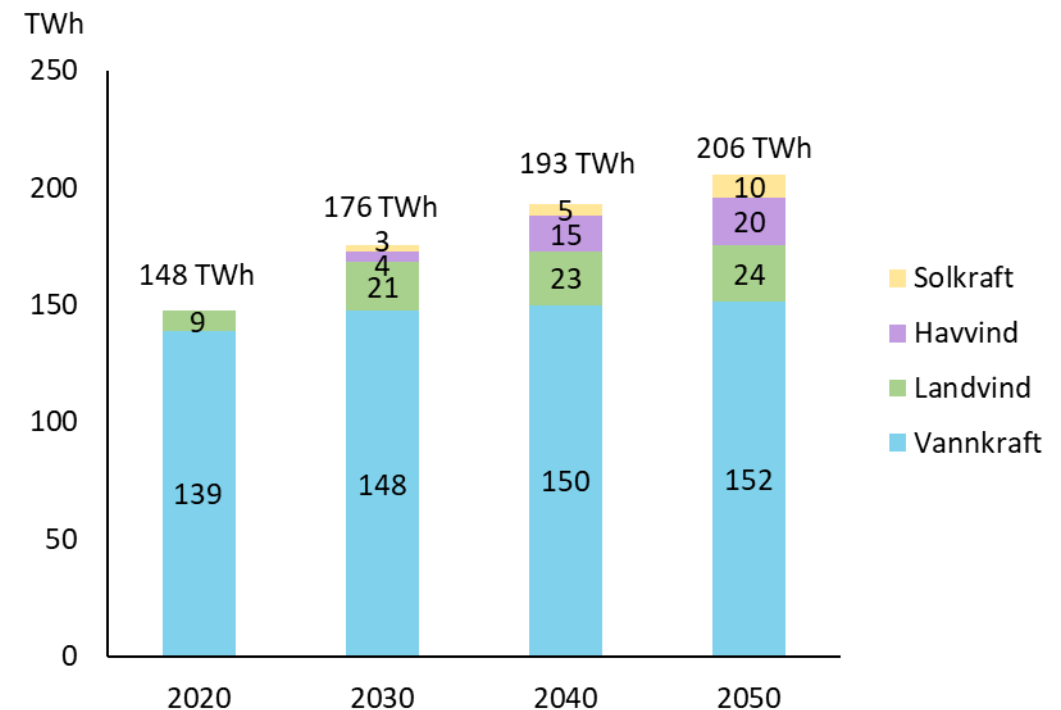
Norge – økende forbruk, usikkerhet om tempo og volum

* Figuren er avrundet til nærmeste femmer

Norge - vekst i produksjonen i takt med forbruket

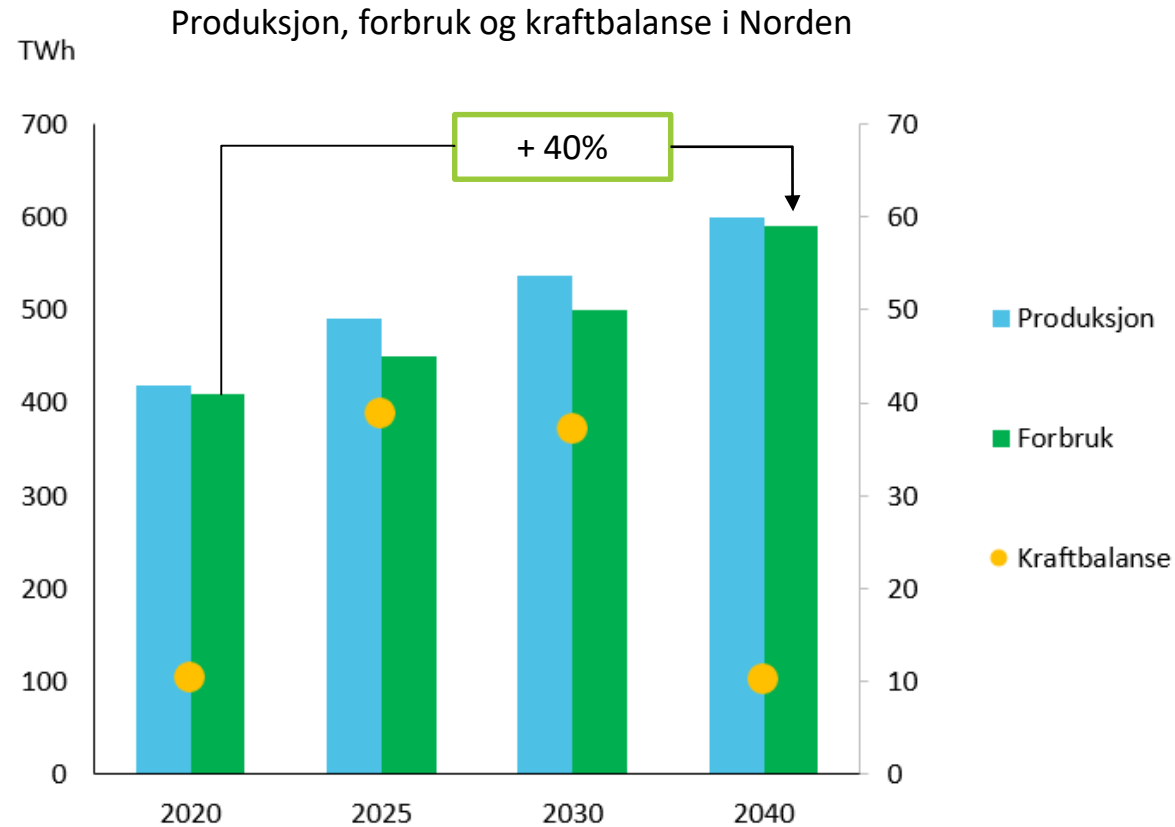
- Vann* og solkraft gir betydelig bidrag over tid
- Landbasert vindkraft flater ut
- Havvind kommer inn fra 2030
- Positiv energibalanse på 5-10 TWh i hele perioden

* Forutsetter vekst på 12 TWh i vannkraftproduksjonen til 2040, der 4 TWh er økt tilsig pga. klima og resterende er nyinvesteringer

** Figuren er avrundet til nærmeste femmer

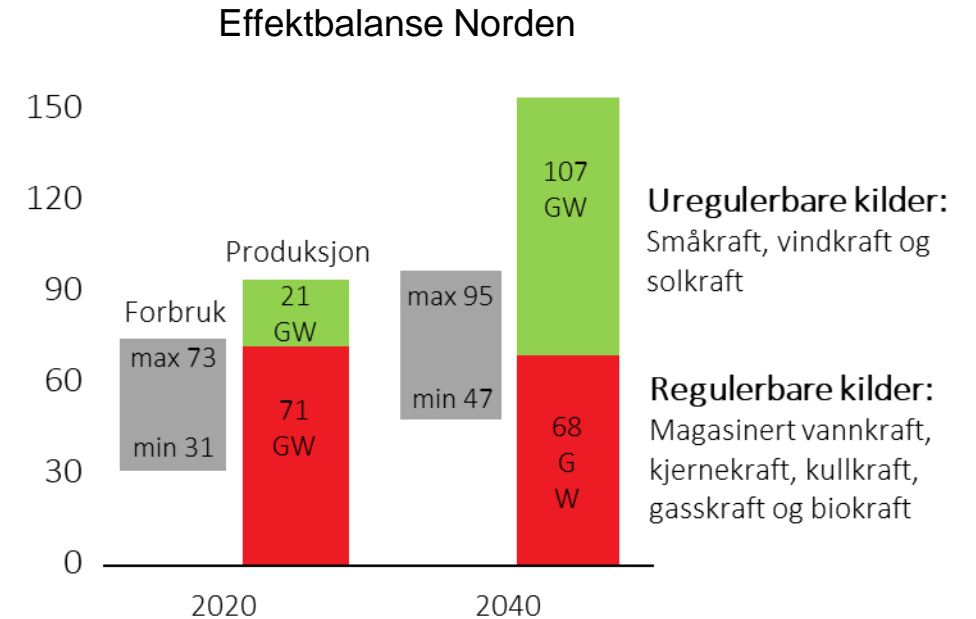
Norden - stor vekst i forbruk og produksjon

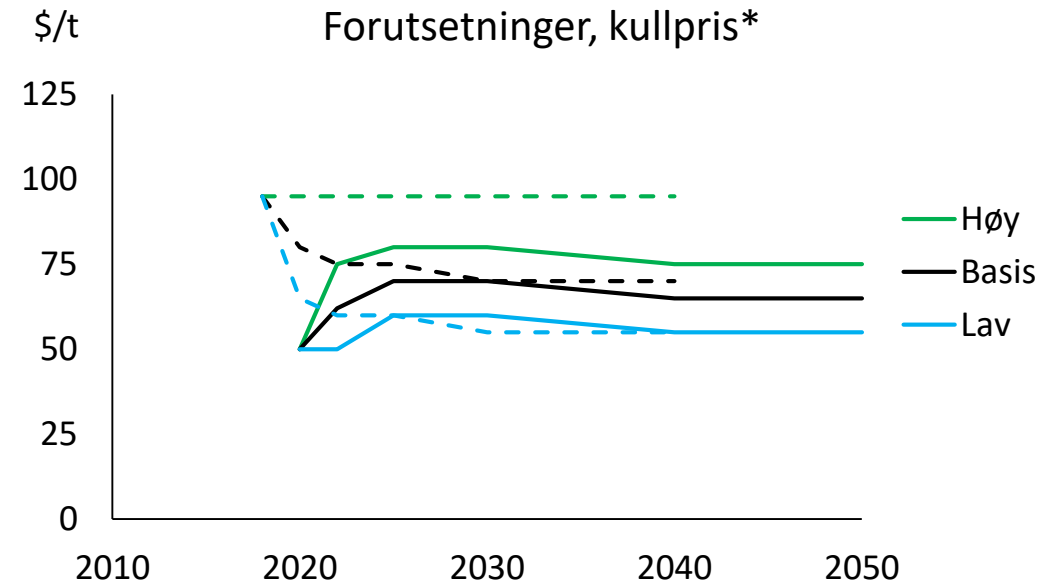
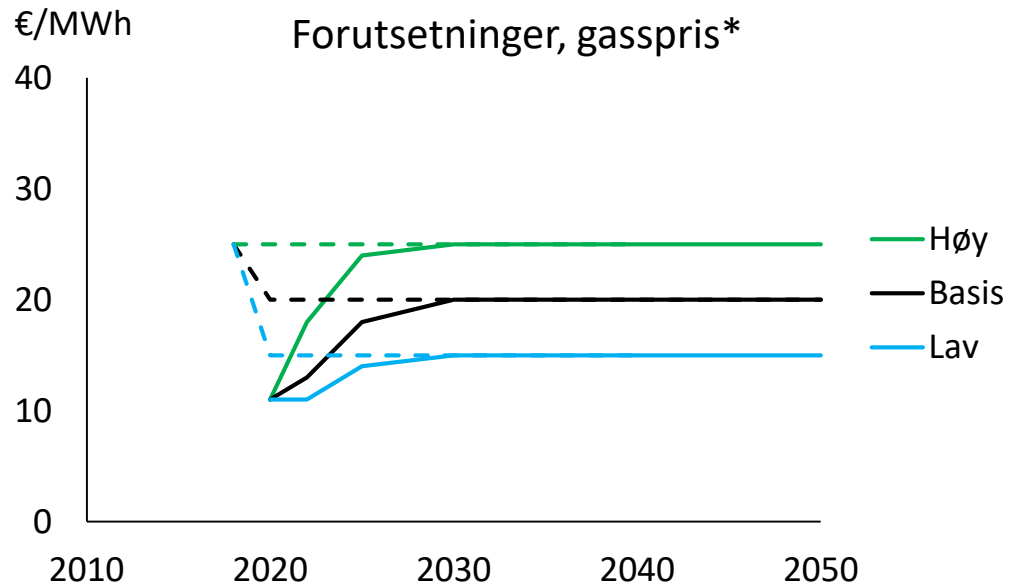

Effektsituasjonen vil variere – store svingninger i systemet

- Vind, sol og småkraft over 60 % av produksjonskapasiteten i 2040
  - Nedgang i kjerne- og termisk kapasitet
  - Uregulerbar produksjon dominerer
- I timer med lav uregulerbar produksjon - Norden avhengig av import
- Flere timer er uregulerbar produksjon overstiger forbruket alene – stort eksportbehov

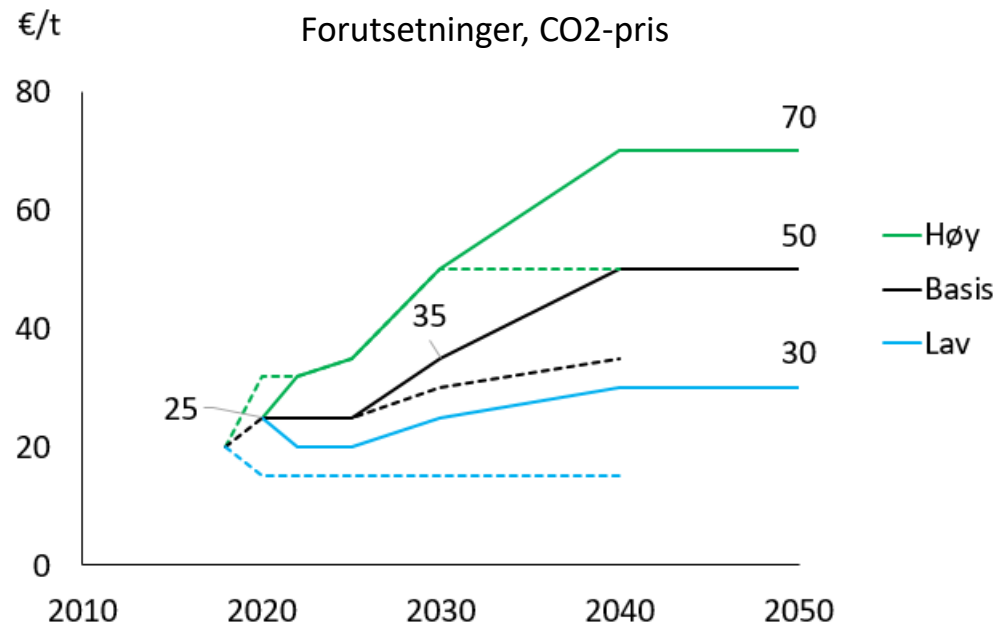
Gassprisen er sentral faktor første 20 år

*Stiplede linjer angir forutsetningene i LMA18

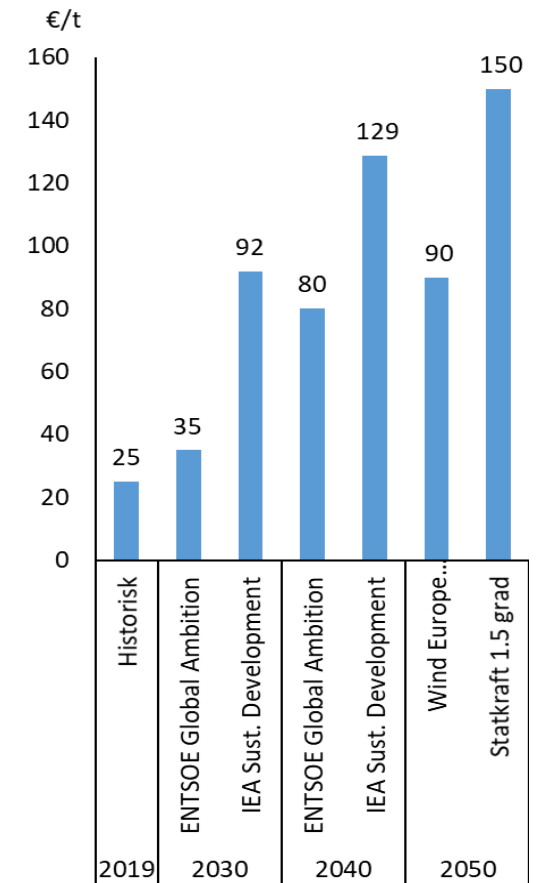
CO₂ priser blir viktig drivkraft på veien mot nullutslipp

- Bred enighet om behov for "høy" CO₂-pris videre mot 2040
  - Viktig for å gi incentiver til teknologiutvikling
  - Mindre behov for høy CO₂-pris når teknologien er på plass
- Trolig rasjonelt med CO₂ pris for "å holde nullen" – men vil da bety lite for kraftprisene

*Stiplede linjer angir forutsetningene i LMA18

CO₂-pris i nullutslippsscenarioer

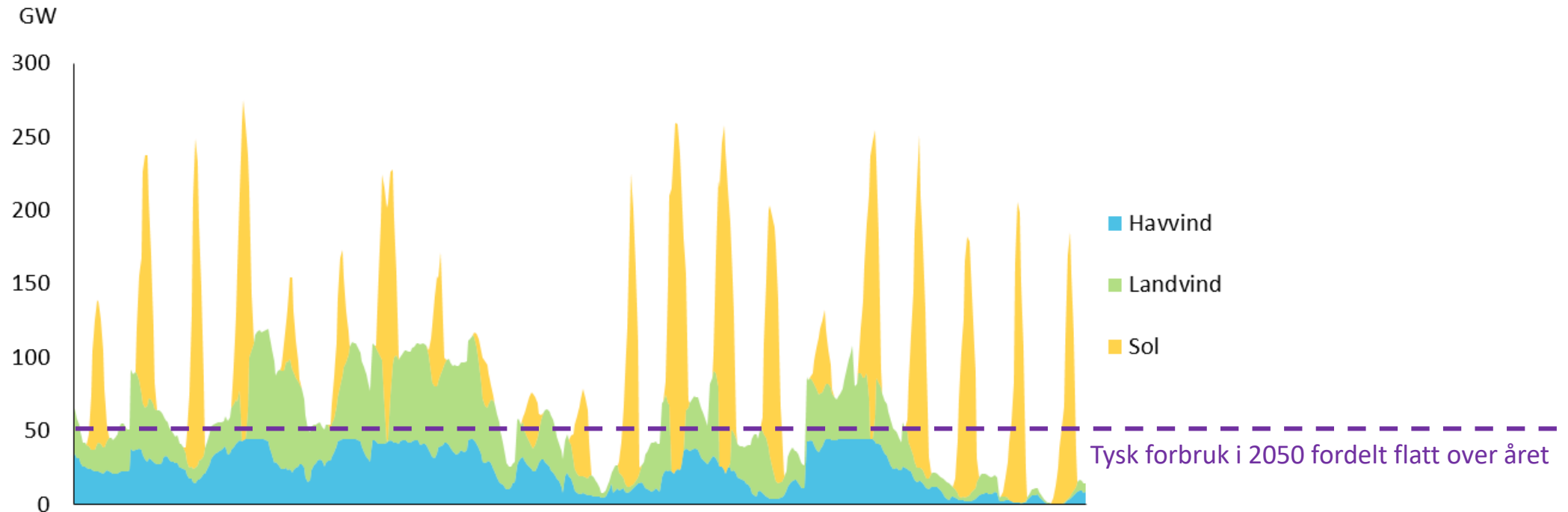

Europeisk kraftpris og fleksibilitet

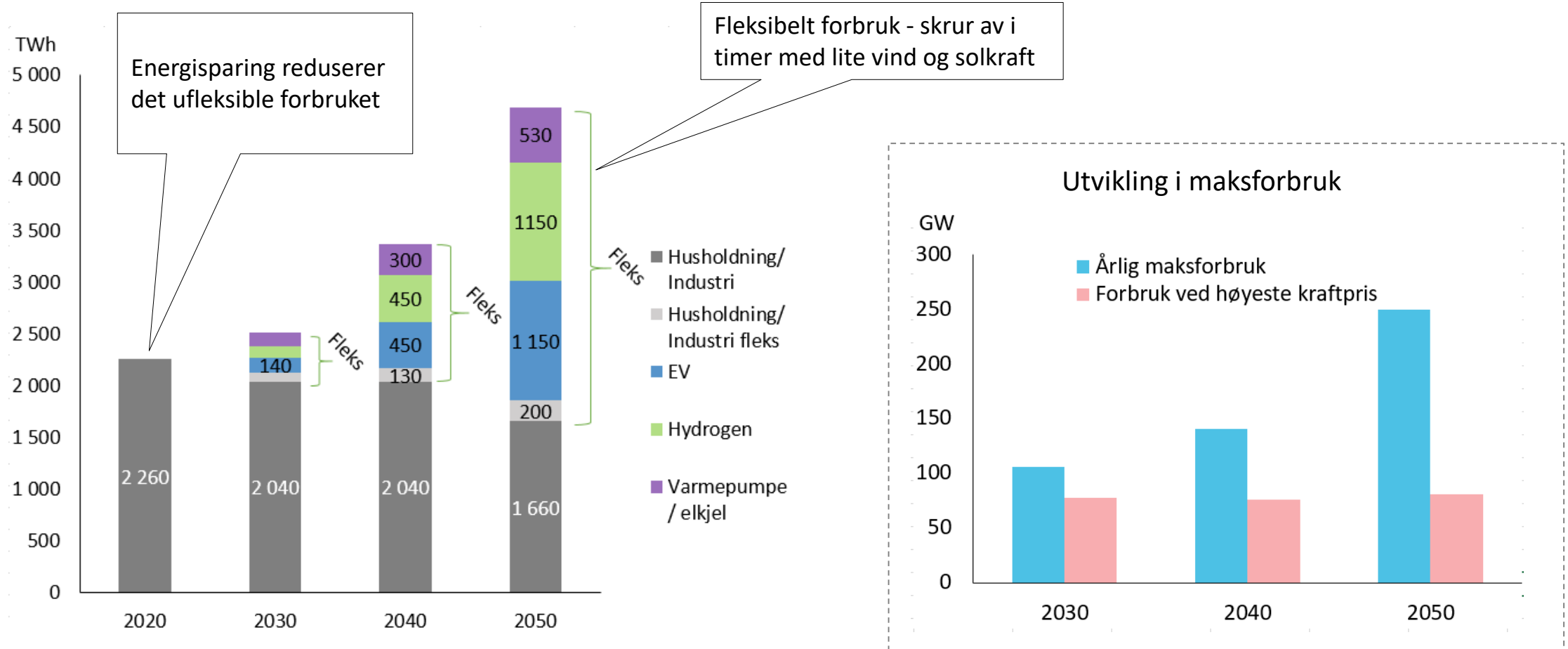

Store variasjoner i sol og vind krever mye tilpasninger

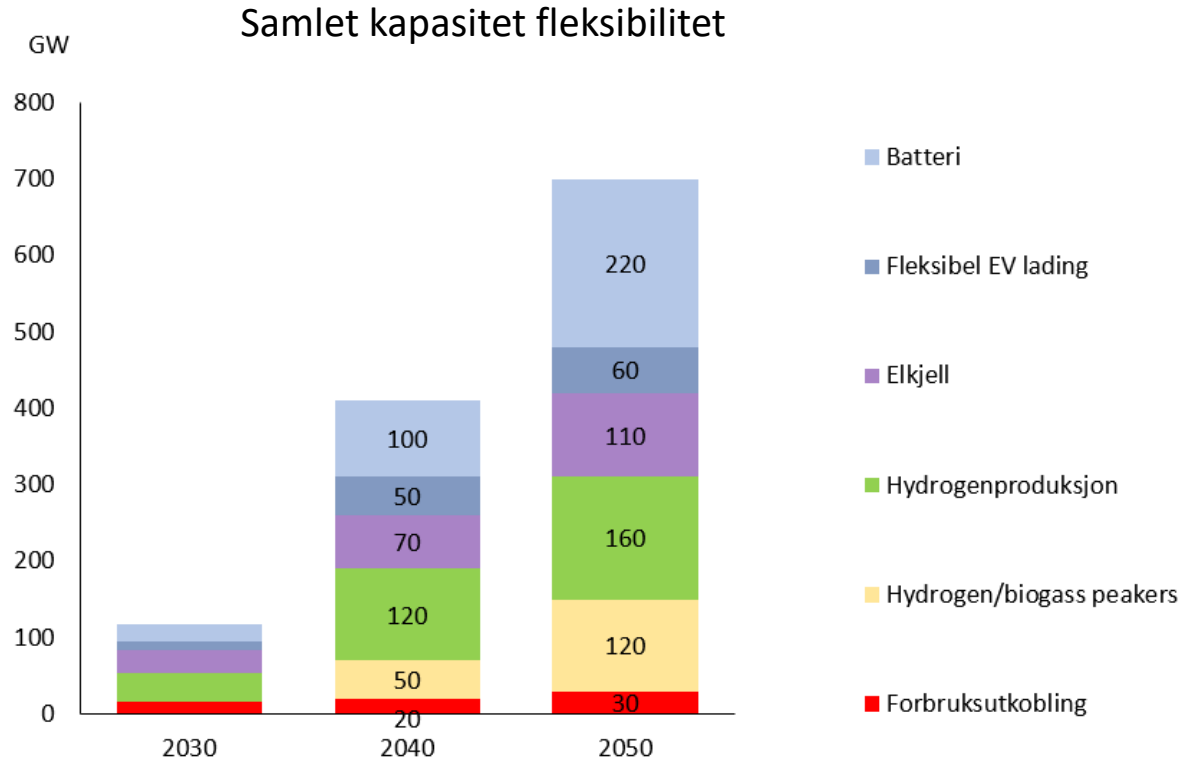
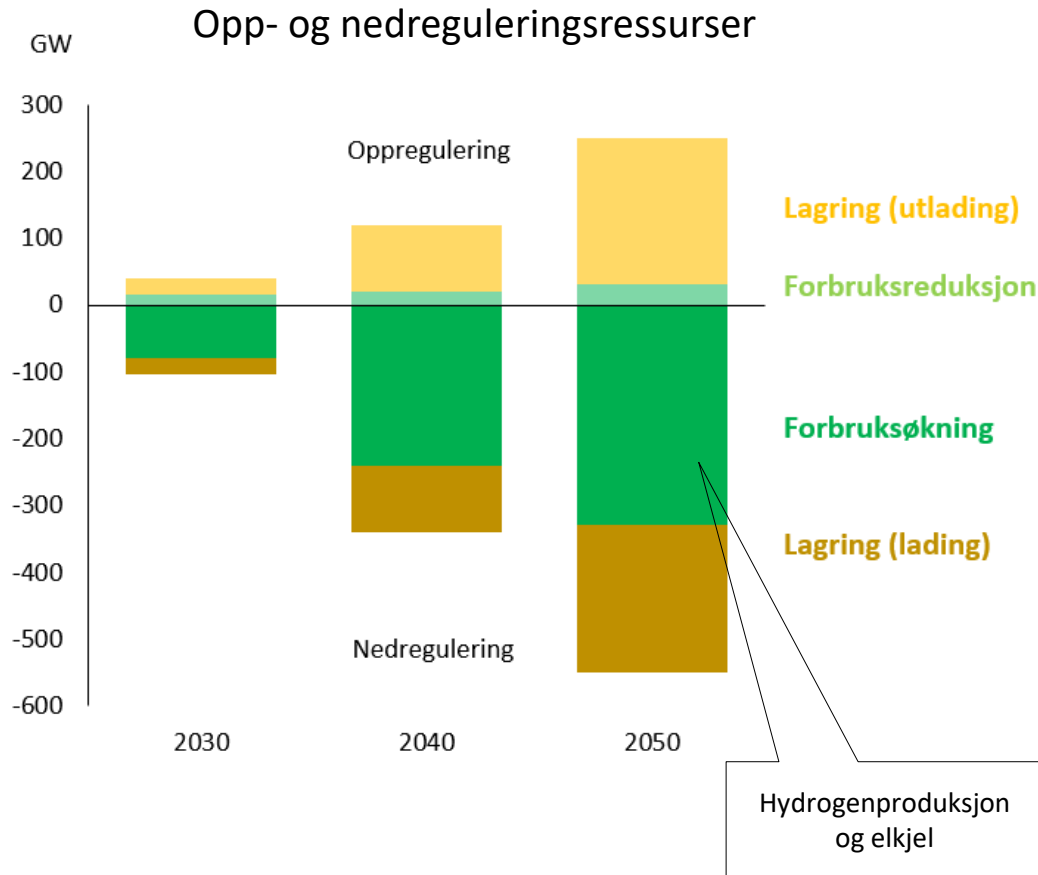

Kraftproduksjon fra sol og vind gjennom tre uker i Tyskland i 2050

#1 Stadig mer forbruk må følge produksjonen

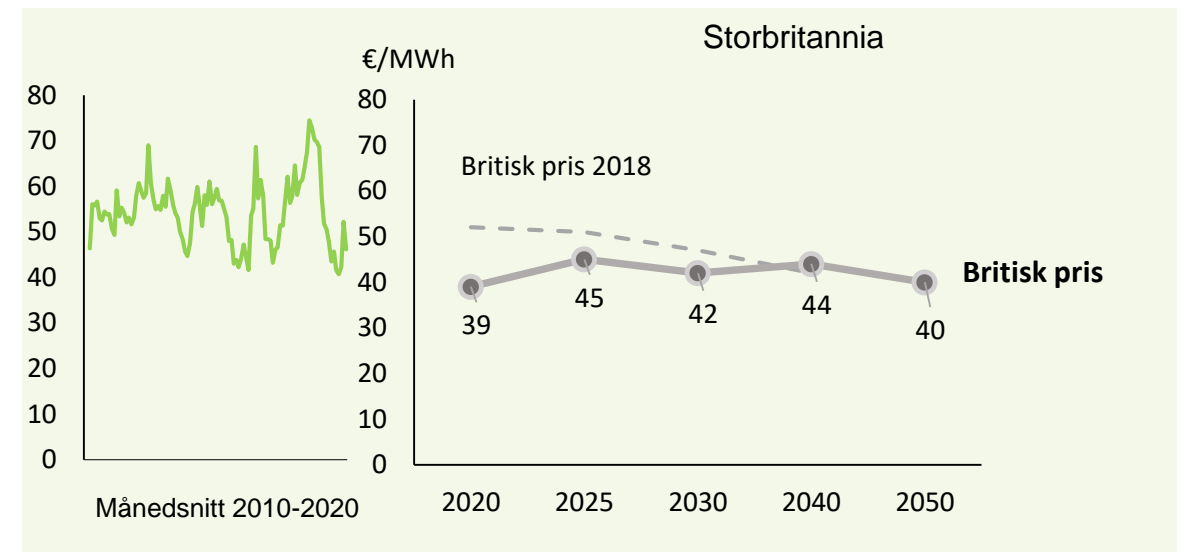
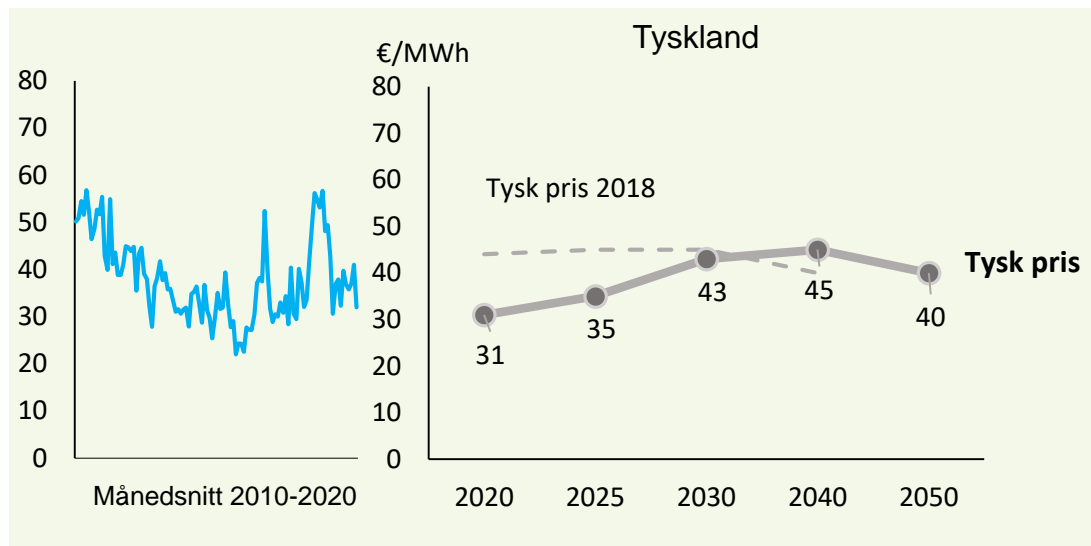

#2 Batteri og hydrogenkraftverk dekker det resterende

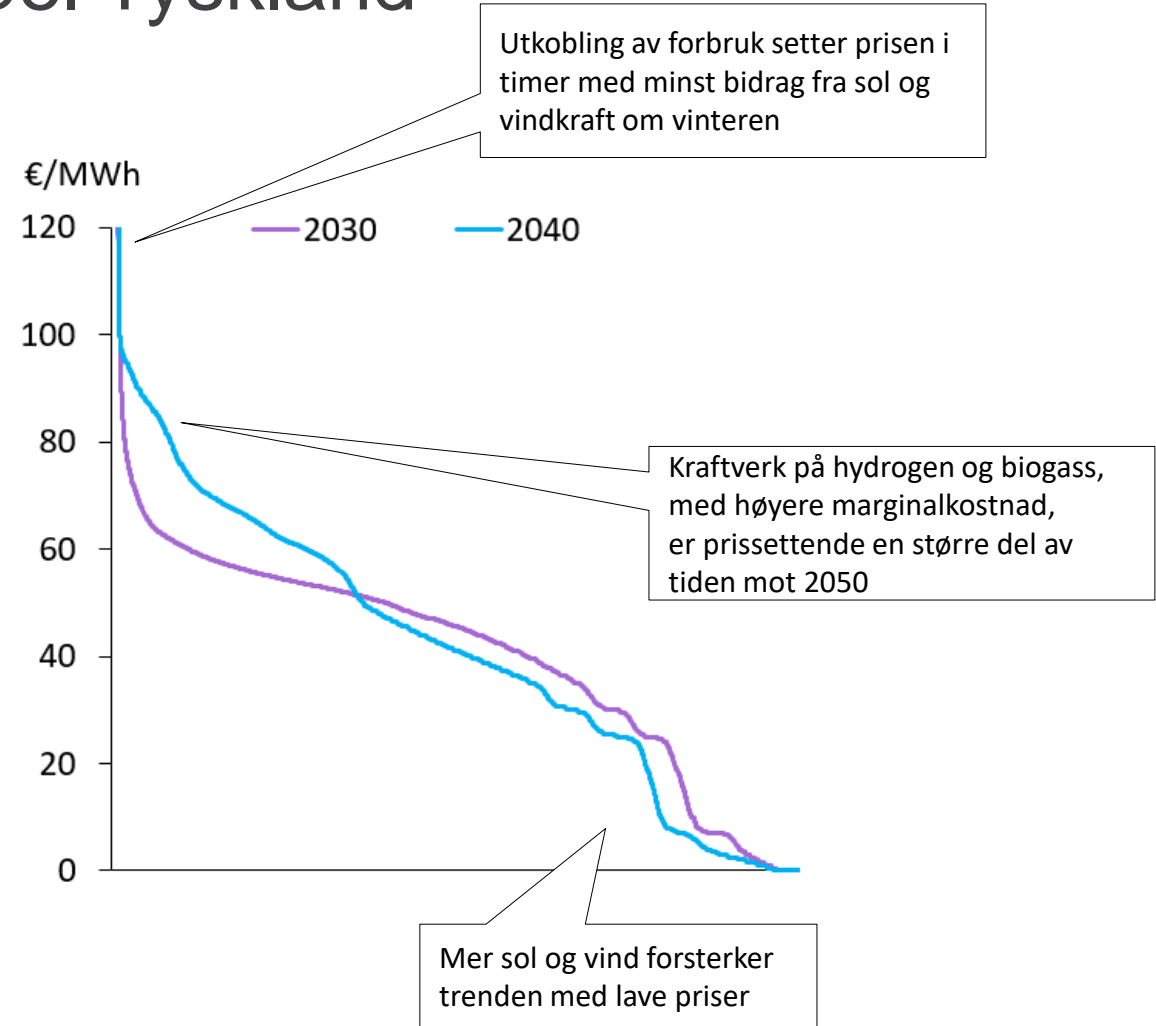
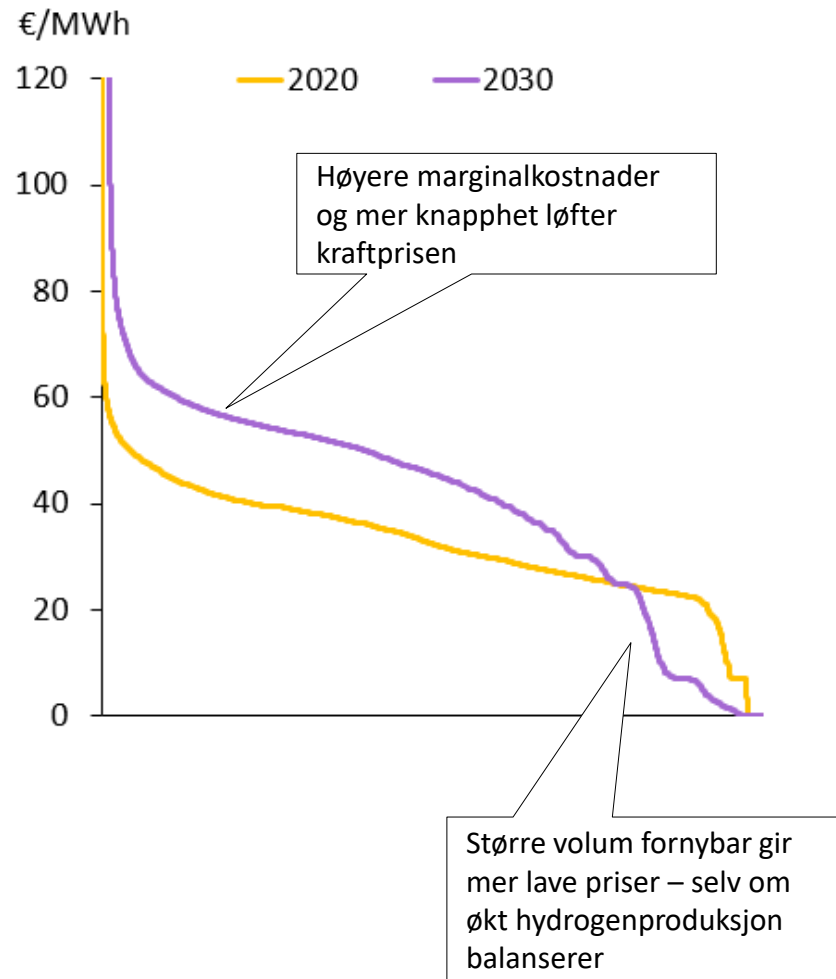
Gjennomsnittspriser på rundt 40-45 €/MWh

- Prisene øker fra dagens lave nivå
- Mer knapphet – fossil utfasing og vekst i forbruk
- Massiv fornybarutbygging – hydrogenproduksjon og elkjel løfter prisen fra null
- Britisk kraftpris kommer på nivå med tysk fra 2030

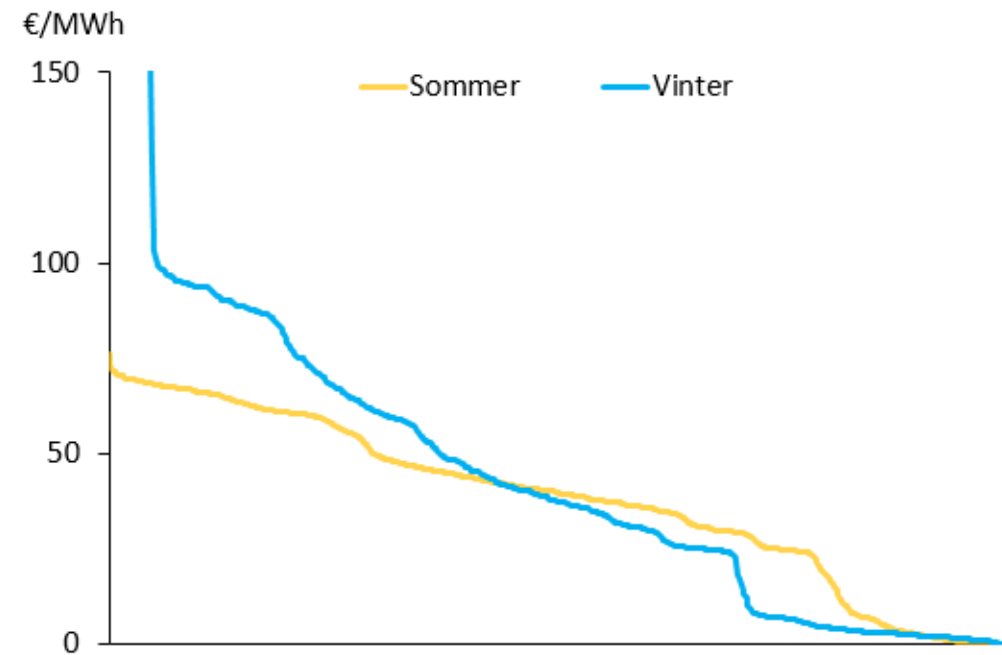
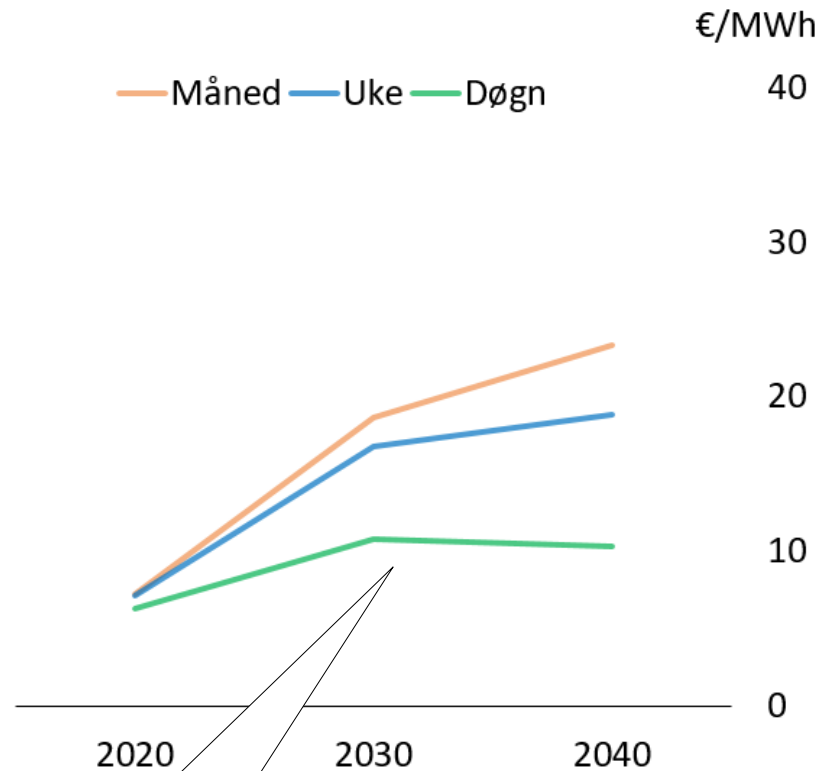

Økt prisvolatilitet – eksempel Tyskland

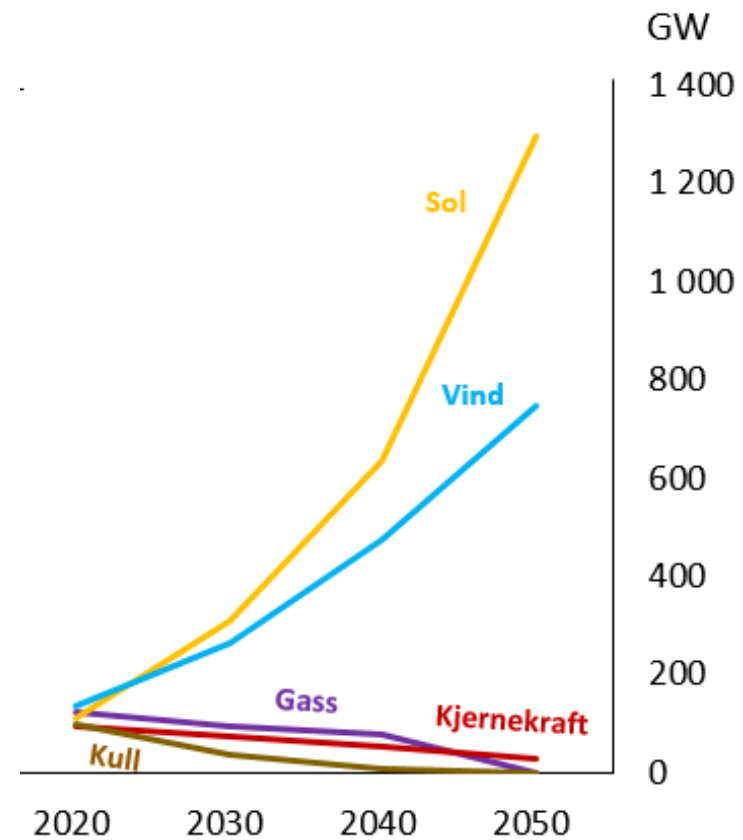
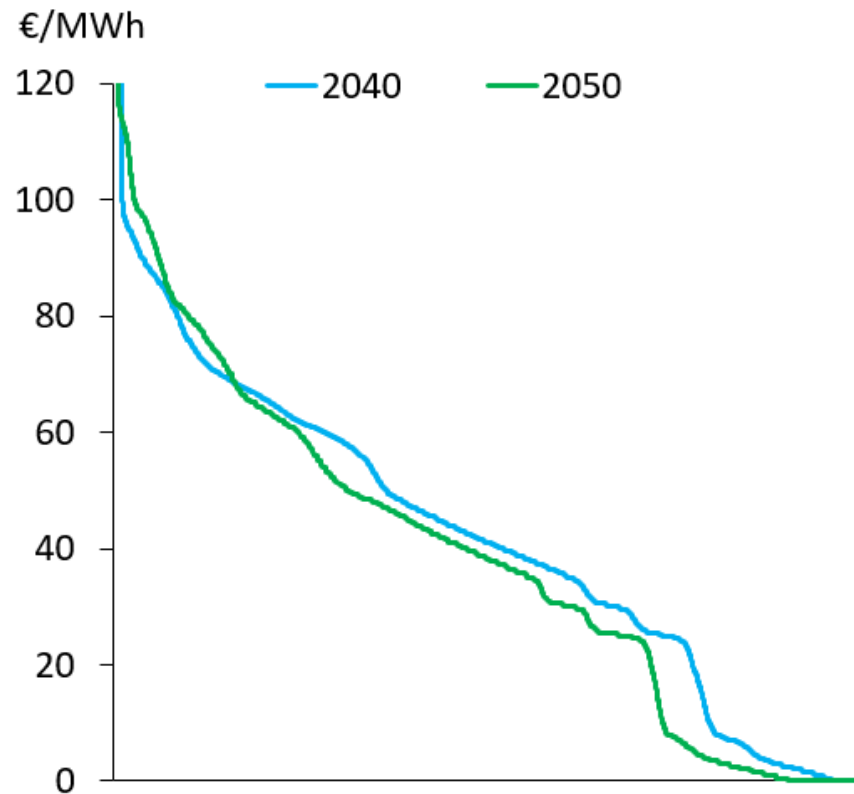

Mer variasjon mellom uker, måneder og sesong

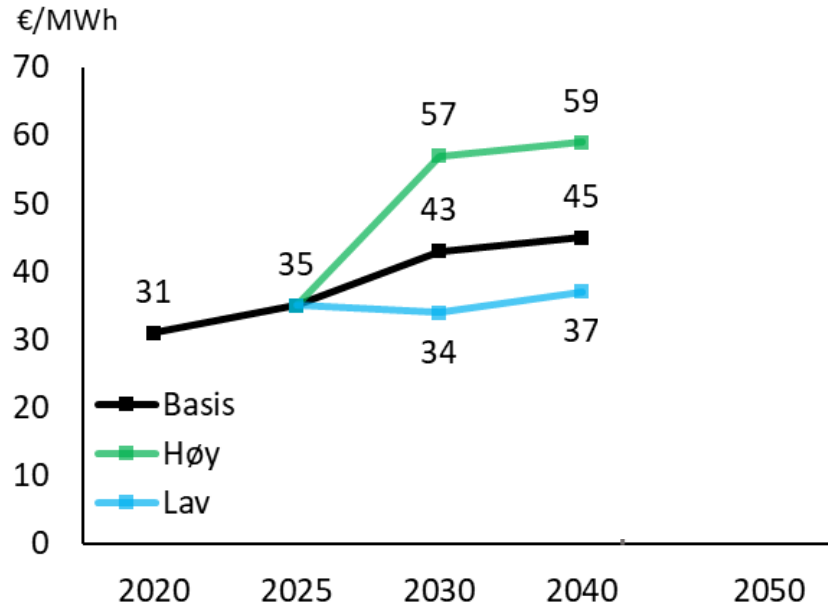

Mer lagringskapasitet demper prisvariasjonene innenfor døgnet

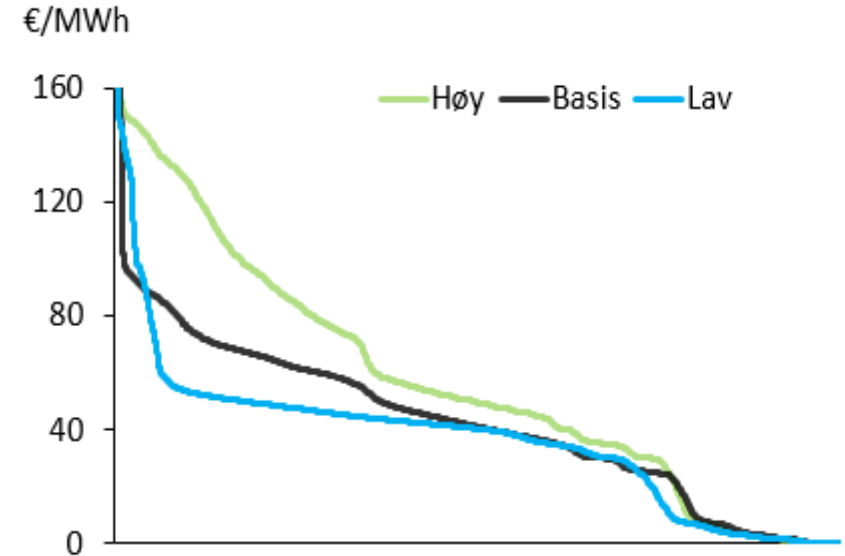
Videre til 2050 – stor volumvekst, moderat endring i kraftpris

Utfallsrom for kraftpris – kontinentet og UK

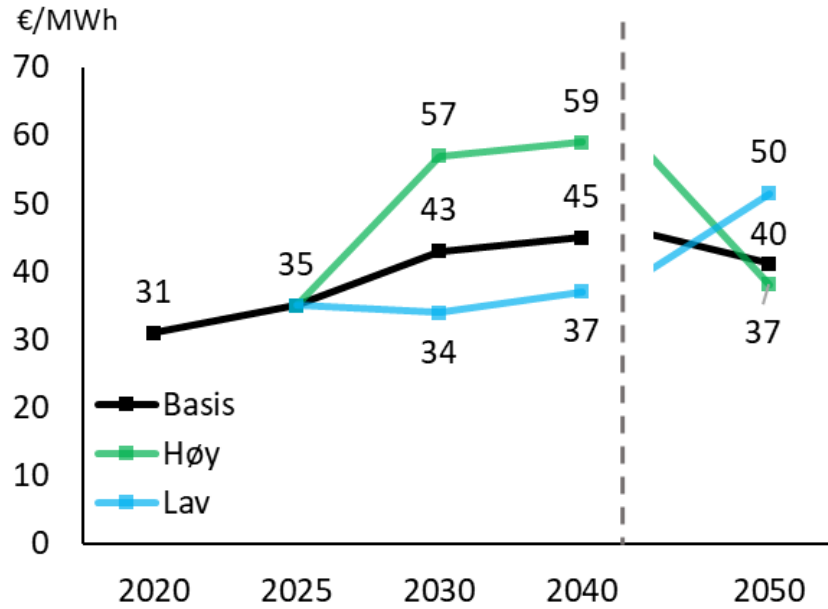

CO₂- og
brenselpris

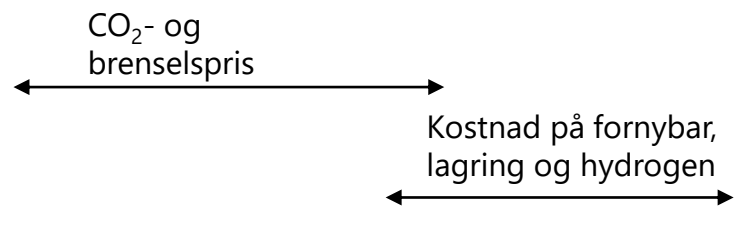
Viktigste drivere og usikkerhetsfaktorer for kraftpris

Utfallsrom for kraftpris – kontinentet og UK

Utslippskutt må gjøres med dyrere teknologi
 → **Prisbanen går fra lav til høy**

Raskere omstilling og lavere teknologikostnader
 → **Prisbanen går fra høy til lav**

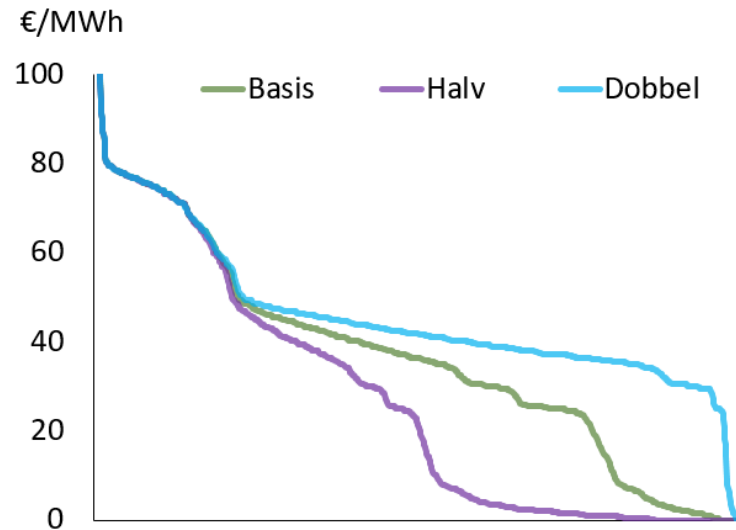

Viktigste drivere og usikkerhetsfaktorer for kraftpris

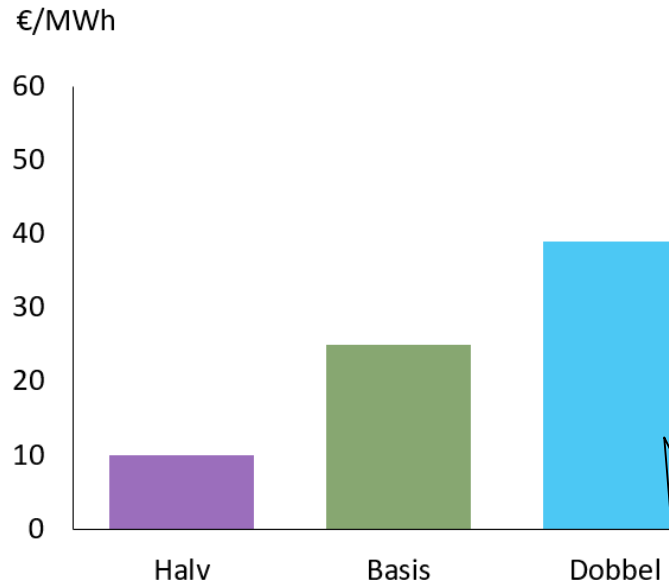

Fornybar, elektrolyse og batterier balanserer mot hverandre

Varighetskurve for tysk kraftpris

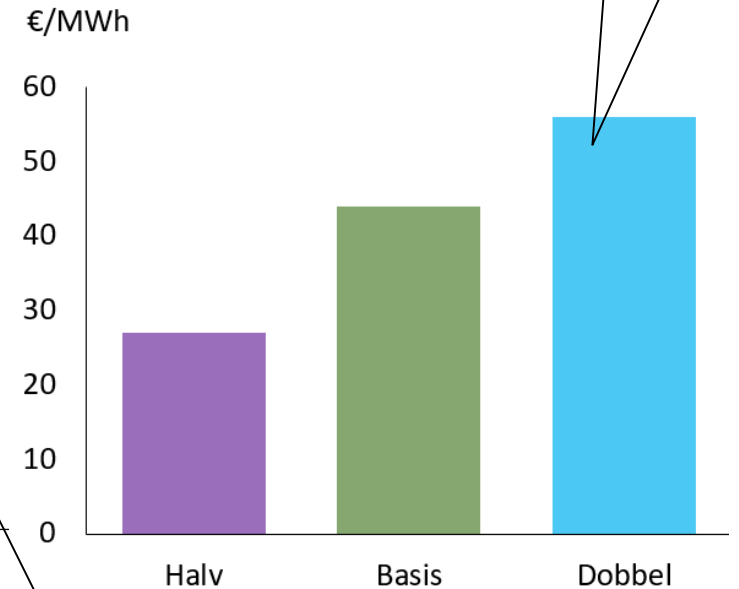

Oppnådd kraftpris for havvind på hub

Havvind-inntekten øker i takt med elektrolysekapasiteten

Hydrogenkostnad*

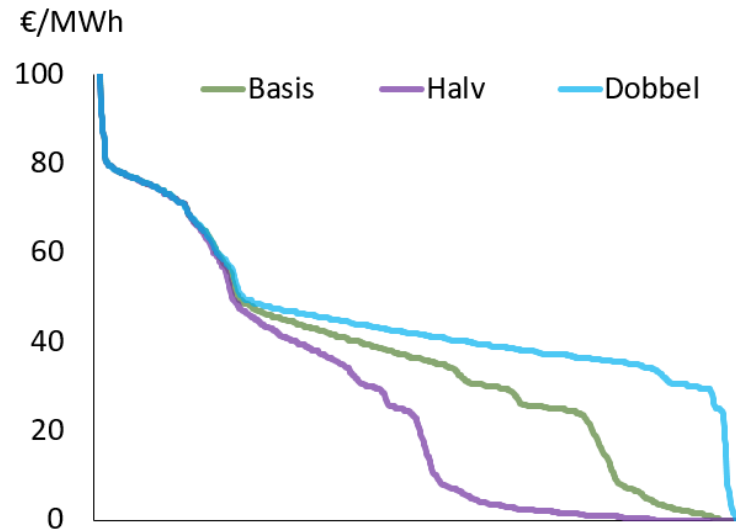
Dobbel: Grønn hydrogen er ikke lenger konkurransedyktig med blå

* Flat leveringsforpliktelse, saltgruve som lager

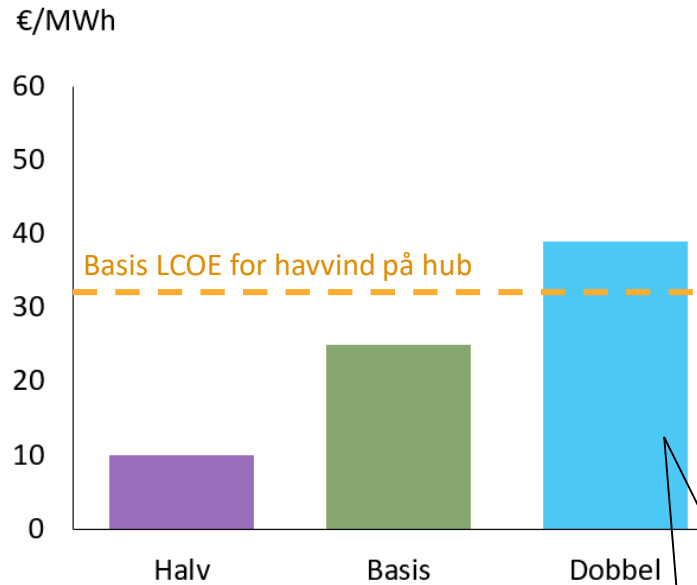
Halv, Basis og Dobbel referer til mengden elektrolysekapasitet

Balansen avhenger av teknologikostnadene

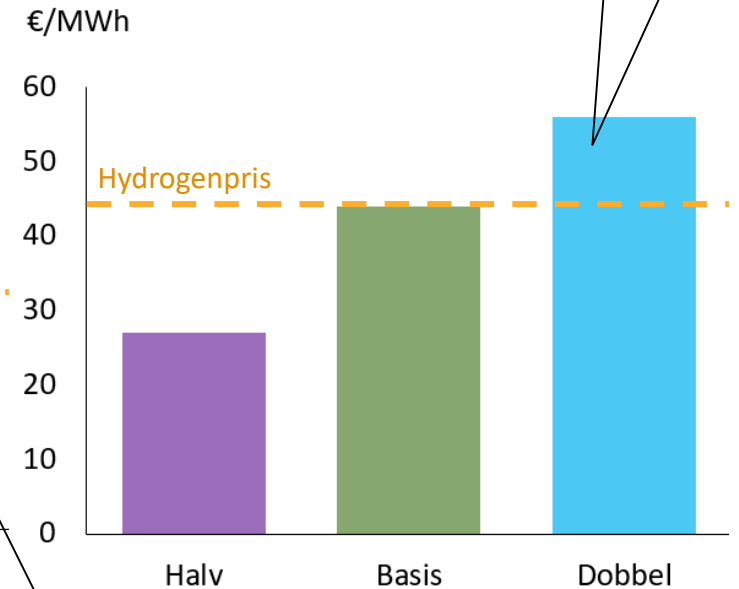
Varighetskurve for tysk kraftpris

Oppnådd kraftpris for havvind på hub

Hydrogenkostnad

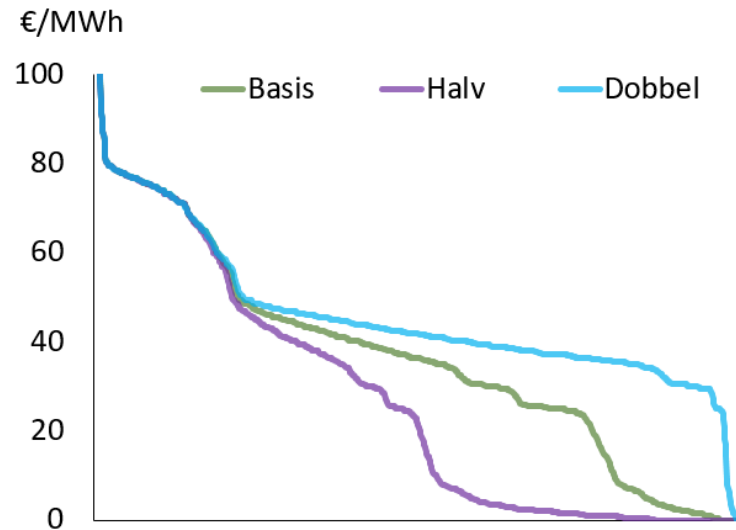

Dobbel: Grønn hydrogen er ikke lenger konkurransedyktig med blå

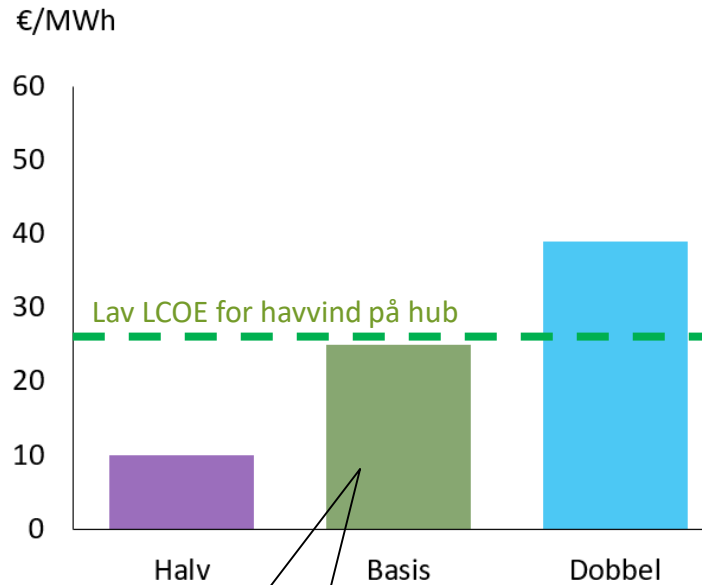
Havvind-inntekten øker i takt med elektrolysekapasiteten

Balansen avhenger av teknologikostnadene

Varighetskurve for tysk kraftpris

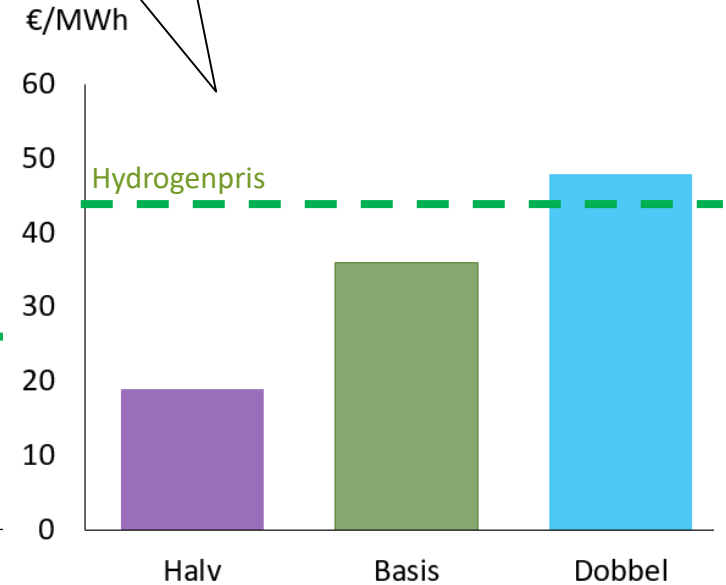
Oppnådd kraftpris for havvind på hub

Subsidiebehovet faller med lavere LCOE – for samme kraftpris

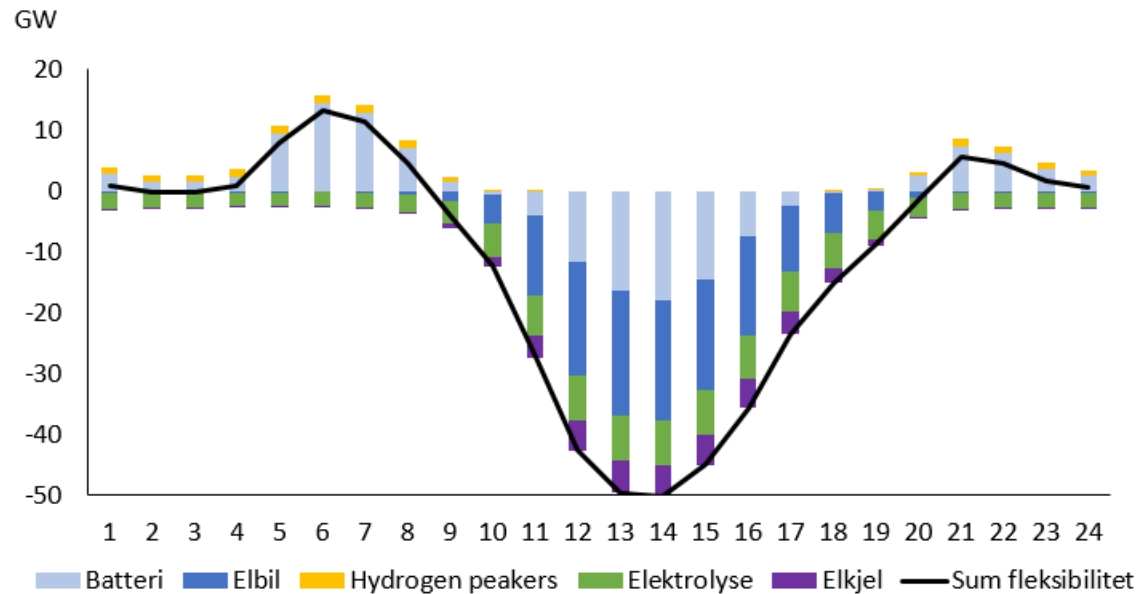
For samme hydrogenpris – økt profitt for elektrolysøren

Hydrogenkostnad

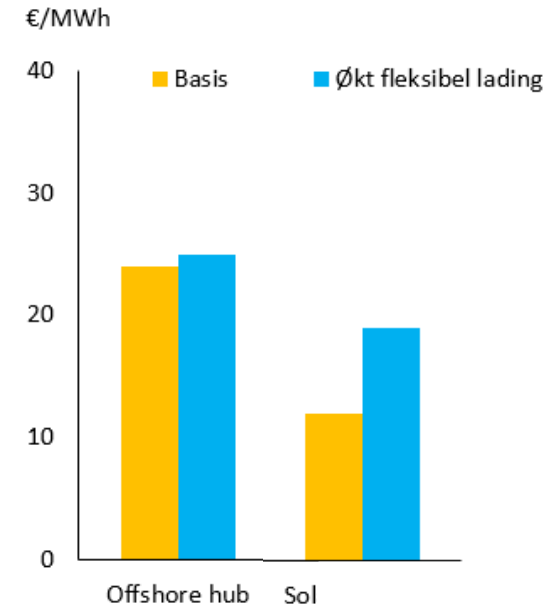

Store bidrag fra batteri og fleksibel lading

Bidrag fra fleksibilitet gjennom en uke i Tyskland i 2050

Oppnådd kraftpris i Tyskland i 2050 med ulik andel fleksibel lading

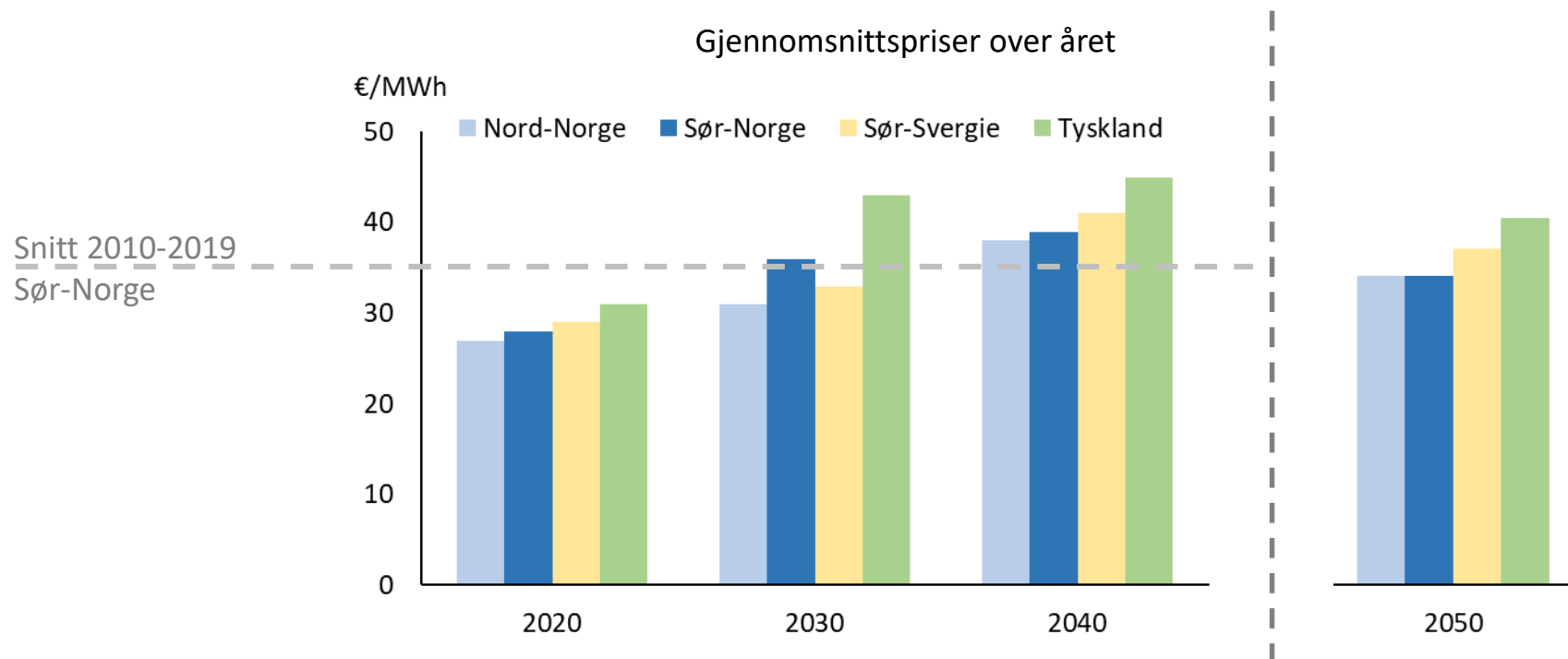

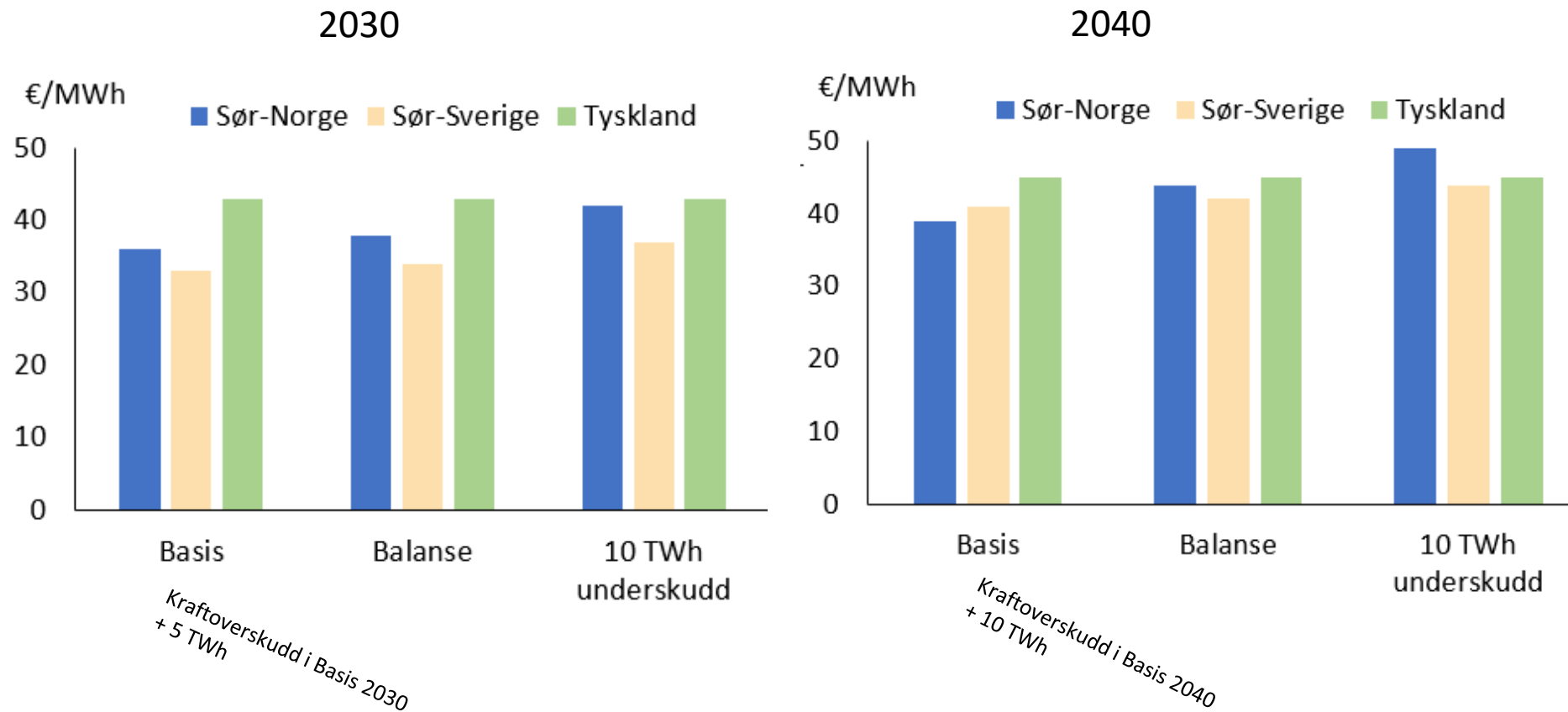
Nordisk kraftpris

Norsk snittpris er i Basis 35-40 €/MWh

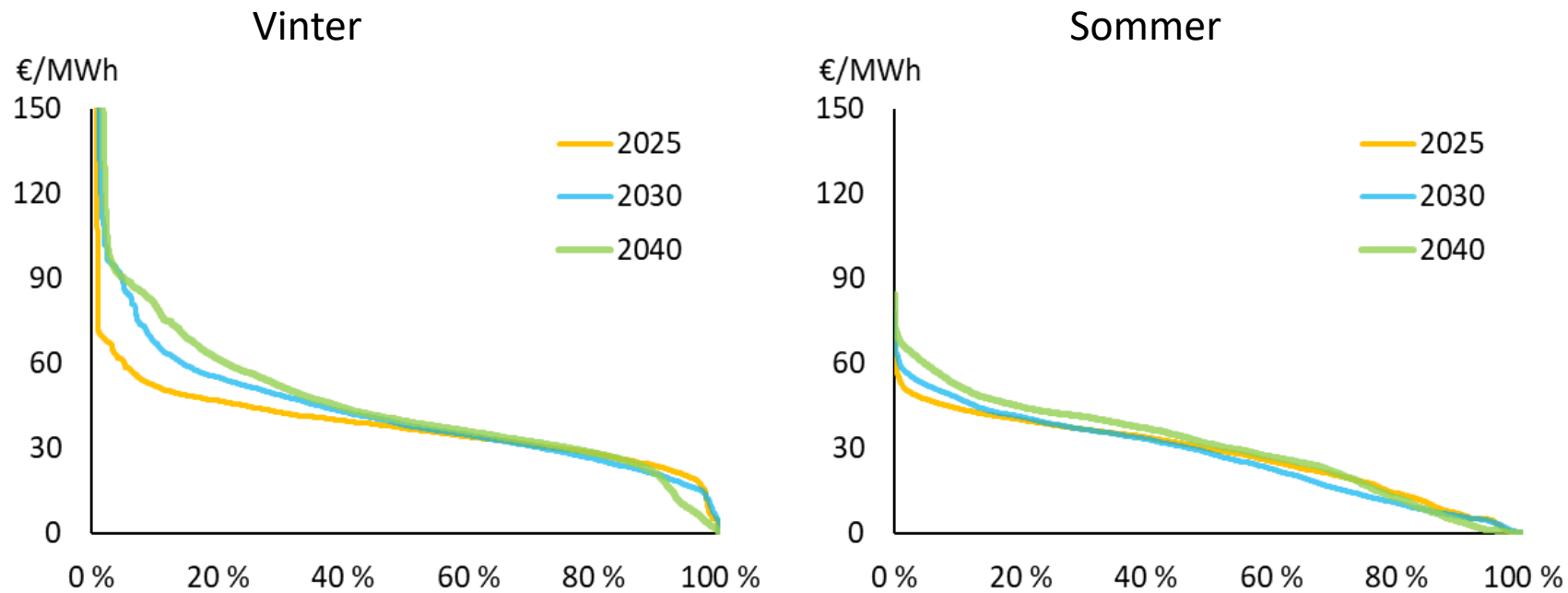

Norske priser kan bli likere de på kontinentet

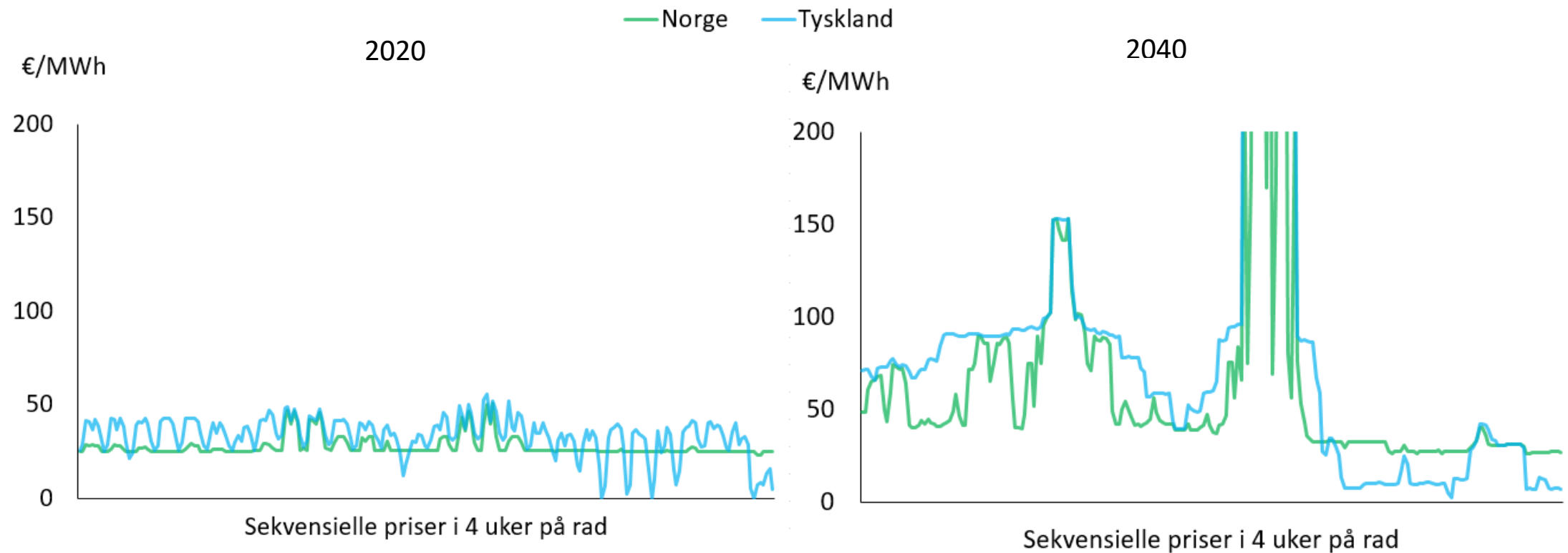

Store forskjeller i prisbildet mellom sesongene

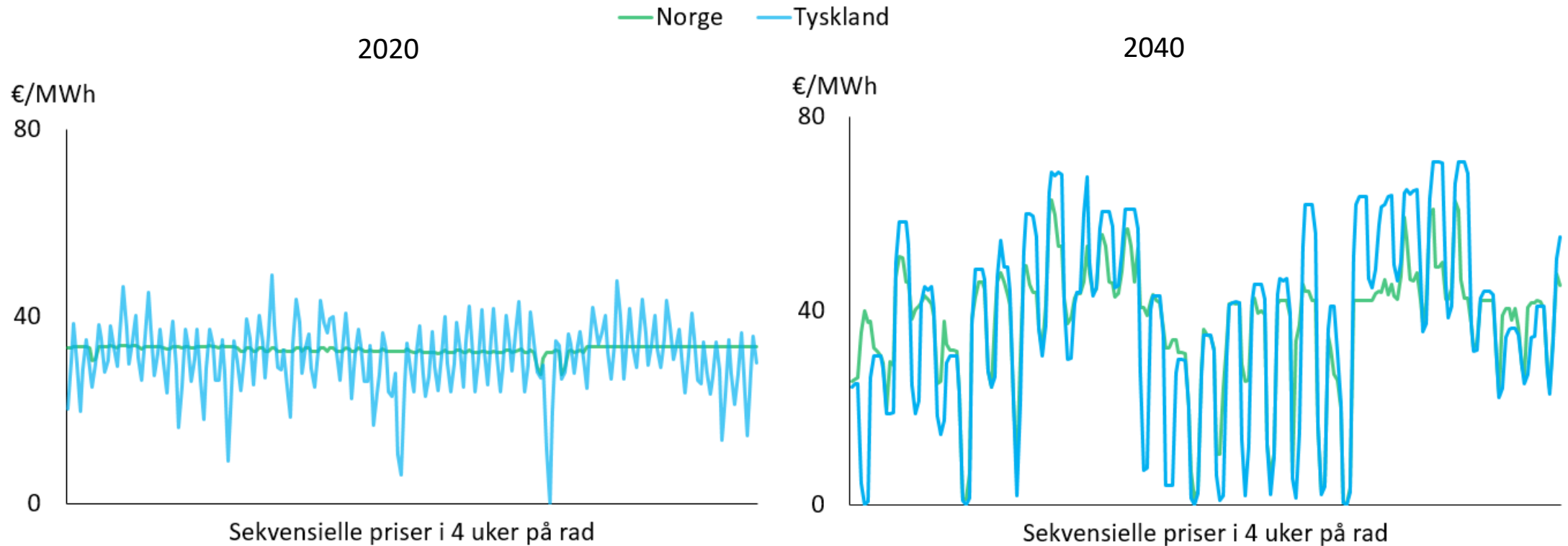
Prisene om vinteren vil følge bidraget fra vindkraften

Sammenlikning av norske og tyske priser i en vintermåned med samme vær i 2020 og 2040

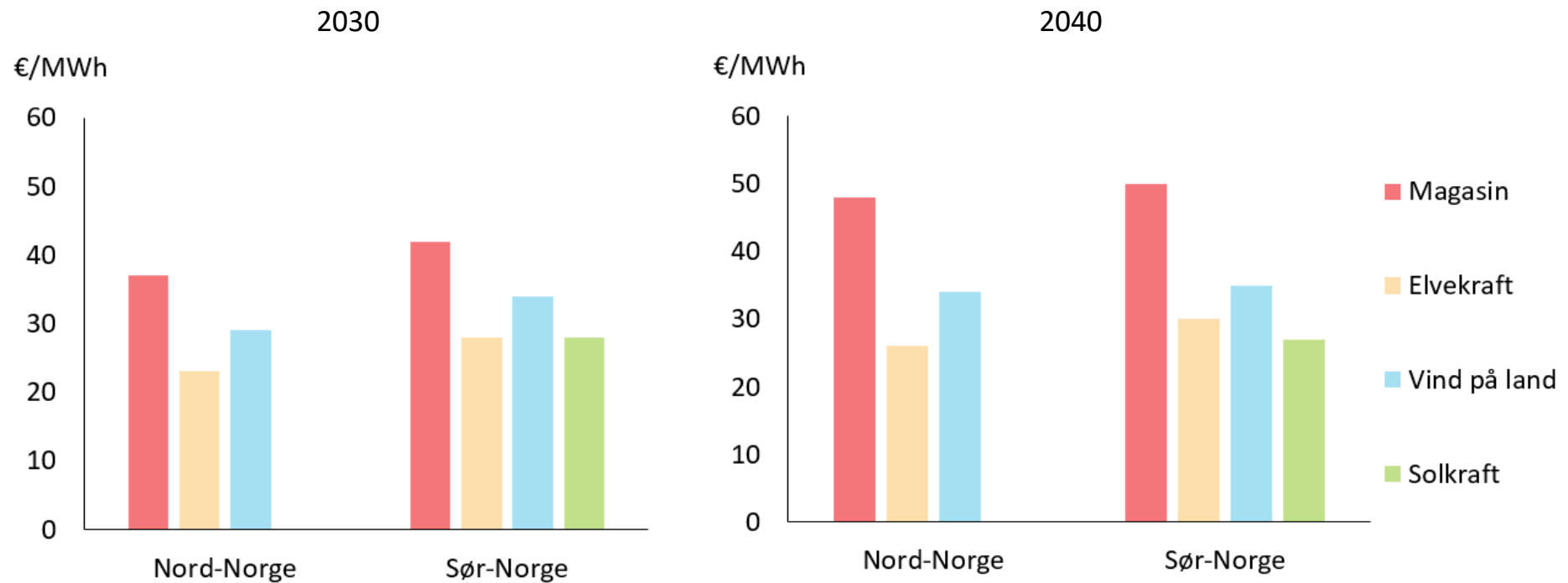

Sommerprisene varierer mye innenfor et lite intervall

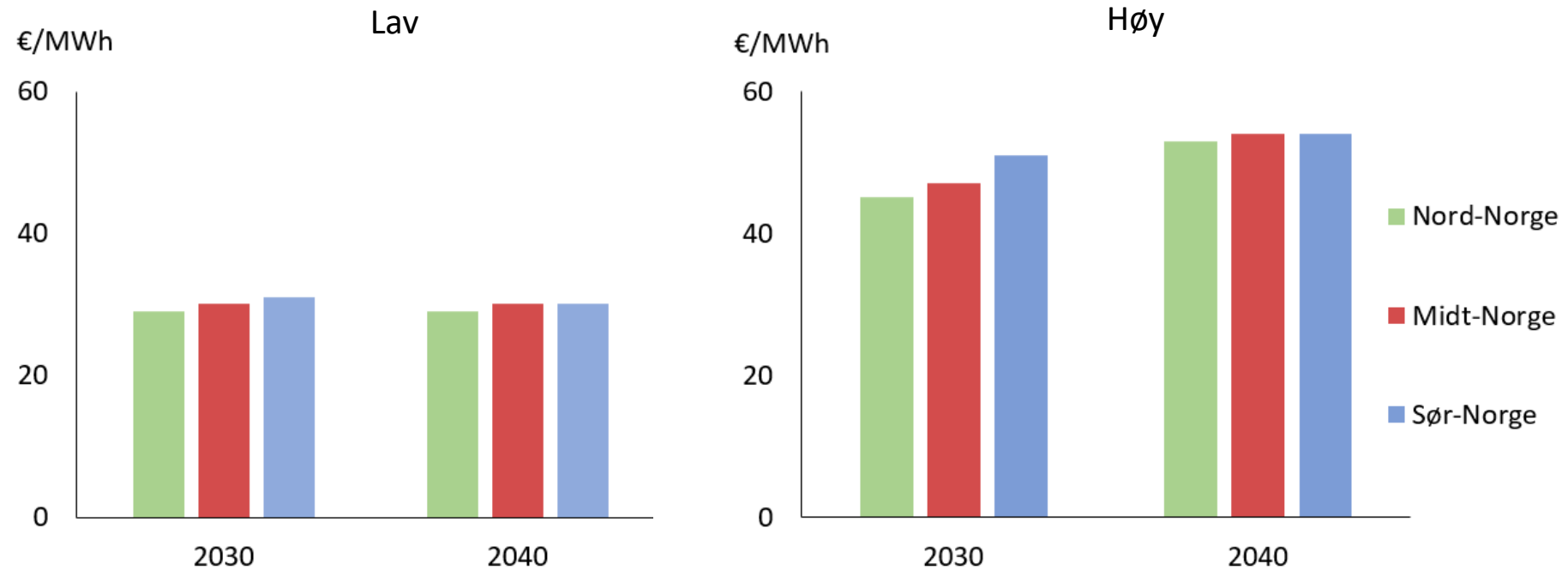
Sammenlikning av norske og tyske priser i en sommermåned med samme vær i 2020 og 2040

Oppnåddkraftpris for ulike aktører

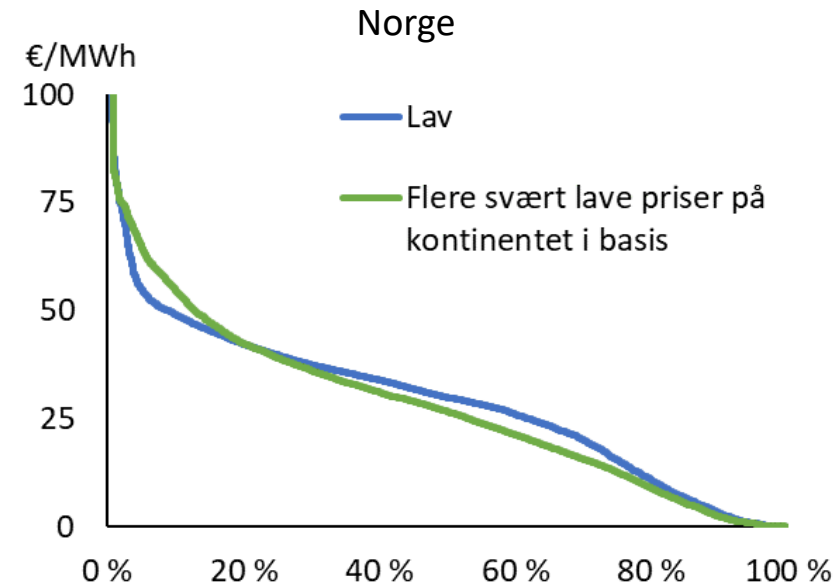
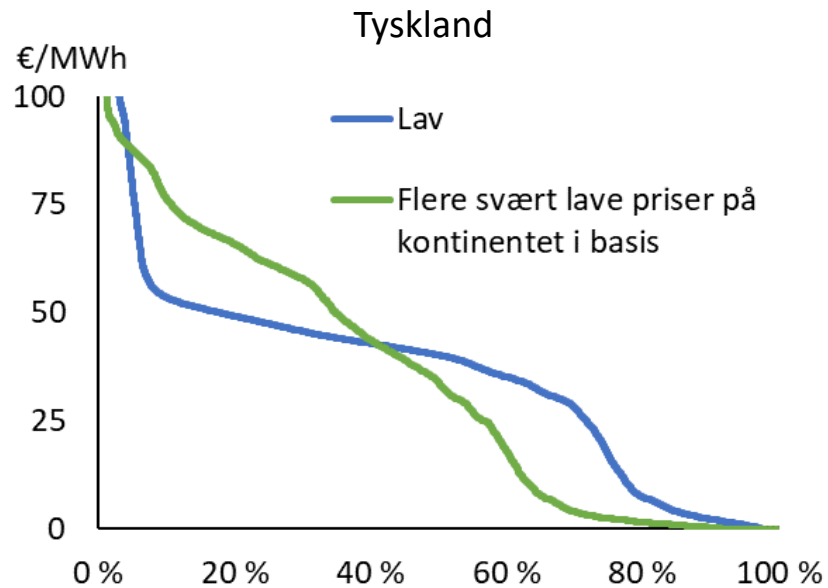
Utfallsrom for kraftprisene fra 30 til over 50 €/MWh

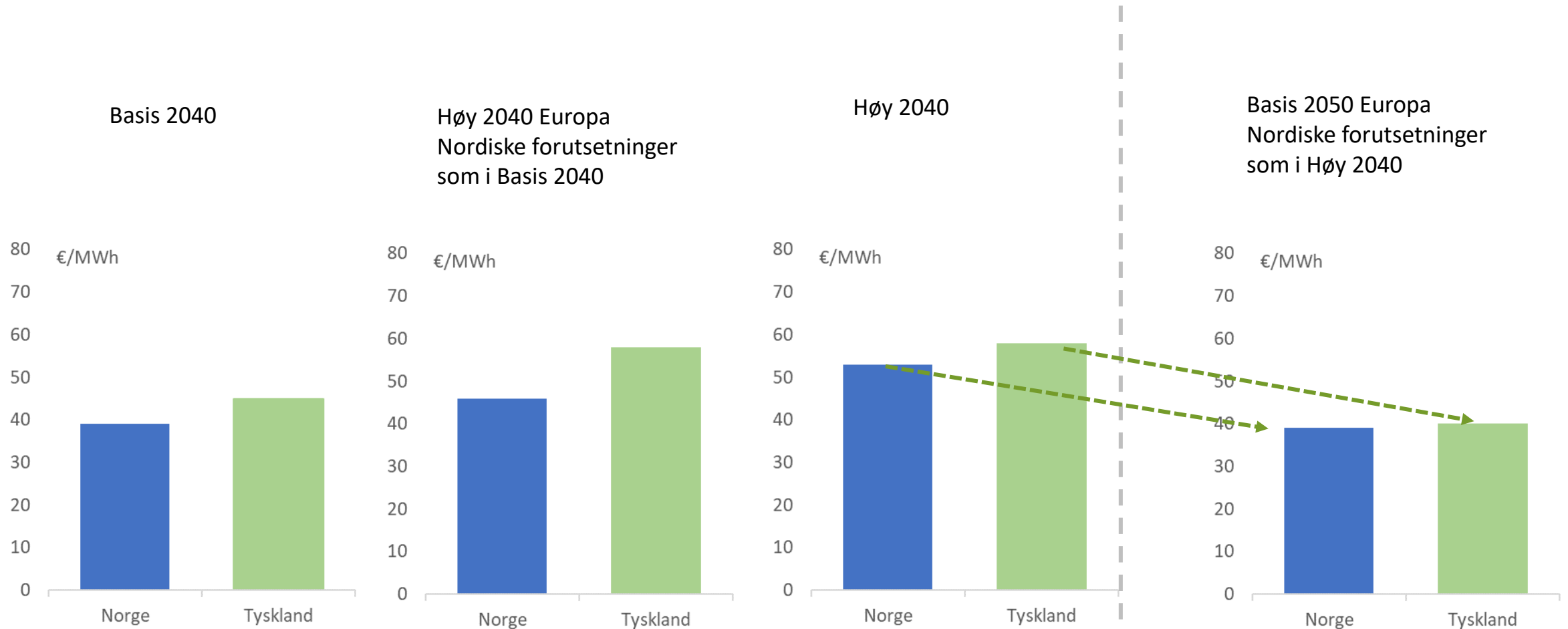
Alternativt Lav scenario - flere svært lave priser

- Mindre effektiv lavprisfleksibilitet
- Lavprisområde der forbindelse fra Norden til kontinentet har landingspunkt

Norske og tyske priser i Lav 2040 og en alternativ variant av basis med flere svært lave priser

Høy: Utviklingen i Europa demper trolig prisene mot 2050

I Høy 2040 er nordisk forbrukt økt med 15 TWh sammenlignet med Basis

Økt behov og lønnsomhet for nett

- Forskjellen i prisforskjell time for time kan øke selv om prisene i snitt blir likere
  - Vil være avhengig av lokalisering av forbruk og produksjon
- Volumet øker – gir investeringer for tilknytning
- Havvind kan gi offshore nett
- Høy variasjon i kontinentale og britiske priser gir store prisforskjeller – større lønnsomhet av handel

